

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı

13 Aralık 2022 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4291)

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4705)

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2030)

4.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Panama Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1776)

5.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Rusya Federasyonu Hükûmeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3445)

6.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askeri Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4324)

7.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çad Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4438)

8.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4512)

9.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3909)

10.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4691)

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, İtalya ile Türkiye yetkili makamlarınca sürücü belgelerinin tanınmasını amaçlayan anlaşmanın gündeme alınmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, vize başvurularında yaşanan sıkıntılarla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığının bilgi paylaşmasına ilişkin açıklaması

3.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptığı açıklamalarında geçen ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

4'üncü Toplantı
13 Aralık 2022 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışışleri Komisyonu saat 15.06'da açıldı.

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4291),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4705),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2030),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1776),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3445),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4324),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4438),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4512),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3909),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4691)

Görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, İtalya ile Türkiye yetkili makamlarınca sürücü belgelerinin tanınmasını amaçlayan anlaşmanın gündeme alınmasını talep ettiğine,

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, vize başvurularında yaşanan sıkıntılarla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığının bilgi paylaşmasına,

Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç, Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 17.51'de toplantıya son verildi.

13 Aralık 2022 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.06

BAŞKAN: Akif Çağatay KILIÇ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Berat ÇONKAR (İstanbul)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Değerli arkadaşlar, toplantı yeter sayımız vardır, Dışişleri Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi Altıncı Yasama Yılı’nın 4’üncü Toplantısı’nı açıyorum.

Komisyon Başkanımız Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’nde bir toplantıda, o da toplantımıza işi bitince inşallah gelecekler, ona devredeceğiz Başkanlığı.

Şimdi, gündemimize geçiyoruz.

Bugün 10 adet uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemimizin ilk sırasında ülkemiz ile Kongo arasında imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki Anlaşması yer alıyor. Gündemimizin 2’nci sırasında yine Türkiye ile Angola arasında imzalanan Gümrük İdari Yardım Anlaşması bulunuyor. Gündemimizin 3’üncü sırasında Türkiye ve Tanzanya arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşması’nı görüşmeyi planlıyoruz. Gündemimizin 4’üncü sırasında ülkemiz ile Panama arasında imzalanmış olan Denizcilik Anlaşması’nı görüşmeyi planlıyoruz. Gündemimizin 5’inci sırasında yine Türkiye ve Rusya arasında Uluslararası Kara Yolu Taşımacılığına İlişkin Anlaşma bulunuyor. Gündemin 6’ncı sırasında ise ülkemiz ile Etiyopya arasında Askerî Çerçeve Anlaşması bulunuyor. Gündemimizin 7’nci sırasında Türkiye ile Çad arasında imzalanan Askerî Çerçeve Anlaşması’nı görüşeceğiz. Gündemimizin 8’inci sırasında ülkemiz ile Özbekistan arasında imzalanan Askerî Çerçeve Anlaşması bulunmaktadır. Gündemimizin 9’uncu sırasında ülkemiz ile Sierra Leone arasında imzalanan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması’nı görüşeceğiz. Gündemimizin 10’uncu ve son sırasında ise ülkemizle Kongo arasında imzalanan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması yer almaktadır.

Basın mensubu arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Gündemimizin 1’inci maddesine geçiyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4291) ()*

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi’ni görüşeceğiz.

* (2/4291) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

(2/4291) esas numaralı Kanun Teklifi 8 Mart 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 16 Mart 2022 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, sözü Dışişleri Bakan Yardımcımıza, temsilcimize veriyorum.

Buyurun lütfen Sayın Bakan Yardımcım.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ederim Değerli Başkan.

Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri; hepinizi öncelikle saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Başkanımızın da belirttiği gibi, bugün gündemde 10 uluslararası anlaşma söz konusu, bunlardan 7 tanesi Afrika'yla ilgili. Aslında bu bir tesadüf değil, ülkemizin son dönemde Afrika'ya yönelik politikalarının da bir sonucu. Bugün Afrika Kıtası'nda son olarak Bissau Büyükelçiliğimizin açılmasıyla 44 temsilciliğimiz, 44 büyükelçiliğimiz var. Siyasi, kültürel, ekonomik, ticari bağlarımız giderek güçleniyor. 2000'li yılların başında 4,3 milyar dolar seviyesinde olan ticaret hacmimiz bugün 35 milyar doları aşmış durumda. Yine, kıtada üstlendiğimiz projelerin tutarı 82 milyar doları aşmış durumda ve doğrudan, firmalarımızın yine kıtada yapmış olduğu yatırım düzeyi de 6 milyar dolar civarında. Dolayısıyla biz Afrika'yla, kıtaya ilişkilerimize önem veriyoruz.

Hatırlayacaksınız, 2021 Aralık ayında da Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nden 3'üncüsünü İstanbul'da gerçekleştirdik. Bu çerçevede, Kongo Demokratik Cumhuriyeti gerek yüz ölçümü bakımından gerek nüfus büyüklüğü bakımından Afrika'da önemli bir ülke. Aynı zamanda, maden yatakları, tarıma elverişli geniş toprakları da Türkiye ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti arasında ekonomik ilişkilerin canlanması için iyi bir zemin sunuyor.

Ticaret hacmimiz düzenli şekilde artıyor; 2021 yılında 70 milyon dolar seviyesine taşındık, bu sene ilk on ayda 90 milyar dolara ulaştı ticaret hacmimiz. Özel sektörün büyüdüğü bir ülke Kongo Demokratik Cumhuriyeti. Dolayısıyla Kongo tarafı özellikle inşaat, tarım, gıda, tekstil, otomotiv gibi sektörlerde firmalarımızla çalışmak istiyor ve firmalarımızı teşvik ediyor. Bu çerçevede, ilişkilerimizin geliştiği, yoğunlaştığı Kongo Demokratik Cumhuriyeti'yle de 110 ülkeyle yapmış olduğumuz gibi Yatırımların Teşviki Ve Korunması Anlaşması imzaladık ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti kendi iç hukuk sürecini tamamladı. Bizim de bu anlaşmayı bir an önce yürürlüğe koymamız hâlinde sanıyoruz özel sektörümüz bundan ciddi bir şekilde yararlanacak, kamulaştırmaya veya devletleştirmeye karşı firmalar belli bir güvence altında olacak, kâr transferleri gecikmeksizin yapılabilecek. Mutat olarak bütün yatırımların teşviki ve korunması anlaşmalarının getirmiş olduğu yararları burada da ülkemiz için sağlayacağımızı düşünüyoruz.

Bu çerçevede, anlaşmanın onaylanmasını yüce Komisyonun takdirine sunuyoruz.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Bakan Yardımcımız.

Öncelikle, arkadaşlarımıza, tüm bürokrat arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum, başta söylemeyi unutmuş olabilirim, çok teşekkürler.

Şimdi de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı temsilcisini dinleyeceğiz.

Buyurunuz Sayın Zergül Hanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TEŞVİK UYGULAMA VE YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ZERGÜL ÖZBİLGİÇ – Teşekkür ederim.

Ben de Komisyonu saygıyla selamlıyorum, kolaylıklar diliyorum. Bugün yoğun bir programınız var.

Bugün, bizim, Kongo Demokratik Cumhuriyeti'yle yaptığımız anlaşmamızın onayı için huzurunuzda bulunuyoruz.

Yatırım anlaşmaları konusunda ülkemiz 80'li yıllardan itibaren çok ciddi bir ilerleme, performans kaydetmiştir. Bu alandaki tecrübemiz de çeşitli uluslararası kuruluşlar ve yayınlar kapsamında da tescil edilmiştir. Artık bir Türk taslağı olan bir taslak var çünkü gerek ülkemizdeki yatırımların artışı gerek ülke dışındaki, yurt dışındaki Türk yatırımlarının artışı gerek Türkiye'deki yabancı yatırımlar için gerek Türk yatırımcıların yurt dışındaki yatırımları açısından daha fazla koruma sağlama güdüsüyle bu anlaşmalarda ciddi bir artış söz konusu olmuştur. Sayın Bakanımızın ifade ettiği gibi, biz 110 ülkeyle anlaşma yaptık; hatta, eski tarihte yapılan anlaşmaları da yenileme sürecindeyiz.

Bu anlaşmalarda genel olarak, yatırım tanımı, millî muamele ilkesi, “most favoured nation” dediğimiz en çok gözetilen ülke kaydı, transferler... Kâr transferleri özellikle Afrika ülkeleri açısından biliyorsunuz önem taşıyor, bunların gecikmeksizin yapılmasıyla ilgili bir maddemiz var. Kamulaştırma önemli bir husus biliyorsunuz. Bunların gerçek bedelinin tazmin edilmesi şartıyla ancak kamulaştırma ve devletleştirme yapılabilmesine ilişkin hükümümüz var.

Ayrıca, önemli bir husus da tahkim konusu. Uluslararası tahkim yavaş yavaş Afrika ülkelerinin de artık katıldıkları bir süreç çünkü yabancı yatırıma talip olup da uluslararası tahkimin kabul edilmemesi söz konusu değil. Bizim tabi bu konuda çok uzun bir geçmişimiz var; 80'li yıllarda bu uluslararası anlaşmalara biz taraf olduk, ICSID başta olmak üzere. Dolayısıyla bu alanda da ülkemize karşı açılan davalar çok sınırlı ama bizim yatırımcılarımızın açtıkları çok sayıda dava var. Dolayısıyla bu anlaşma hükümlerinden bizim yatırımcılarımızın özellikle yararlandıklarını görüyoruz. Onun dışında 2 ülke arasında herhangi bir anlaşmanın yorumu ve uygulanmasıyla ilgili sorun bulunması hâlinde burada da yine bir ETOK tahkim mekanizması öngörülmektedir ancak bu yol yani bizim tarihimizde hiç yok, genelde başvurulana bir yol olmuyor. Genel hükümleri itibarıyla bunlar var.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT CONKAR – Biz de teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz almak isteyen arkadaşlarımıza sırasıyla söz vereceğim.

İlk sözü Yunus Emre Bey'e veriyoruz.

Buyurun.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de önce Sayın Kaymakçı, Sayın Özbilgiç ve bütün değerli bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum. Ayrıca Sayın Kaymakçı'ya da yeni görevinde özel başarılar diliyorum.

Şimdi, bir soru yöneltmek istiyorum bu anlaşmayla ilgili. Şimdi 4'üncü maddede “ülke” terimi her 2 ülke için açıklanıyor, “Türkiye Cumhuriyeti açısından” diye başlayan bir ifade var. Arkasından da “Kongo Demokratik Cumhuriyeti açısından” diye (b) bendinde açıklanıyor. Şimdi sorum şu: Bu açıklamalar 2 ülke bakımından farklı, Kongo Demokratik Cumhuriyeti açısından “ülke” terimi açıklanırken şu ifade: “Şu anda ya da gelecekte ulusal mevzuatı ile...” ifadesini içeriyor yani Türkiye açısından “ülke” tanımında bu ifade yer almıyor. Niye böyle bir farklılık bulunuyor? Yani ulusal mevzuata atıf yapılıyor olmasının anlamını öğrenmek istiyorum ve tabii bu hâliyle anlaşmanın kabul edilmesi durumunda bu farklılığın ülkemiz aleyhine bir sonucu olabilir mi? Yine, hani bu anlaşmalar bildiğim kadarıyla, görebildiğim kadarıyla birbirlerine çok benzeyen ülkeler arası anlaşmalar yani bir standardı var, bu uygun mu yani daha önceki anlaşmalarda da böyle mi yazılıyordu? Mümkünse bu konularda bilgi almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Buyurun Sayın Bakan Yardımcım, söz sizde.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ederim.

Tabii bu konu anlaşma müzakerelerinde bizim de gündemimizde olan bir konuydu. Yani Kongo Demokratik Cumhuriyeti -hâlâ da aslında devam ediyor- komşularıyla yaşadığı sınır tartışmaları nedeniyle sınırlarının her an değişebileceğini, dolayısıyla bunun dikkate alınması konusunda ısrarcı oldu. Biz aslında böyle bir metni antlaşmaya yazmanın hiçbir mantığı olmadığını, zaten sonuçta Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin uluslararası hukuka göre tanınan sınırları çerçevesinde bu anlaşmayı yürüteceğimizi söyledik. Bizim için gerçekten anlamsızdı ama fazla da vakit kaybetmek istemedik. Dolayısıyla bu şekilde imzalanmasında bir sakınca görmedik. Kongo'yla imzaladığımız farklı anlaşmalarda, farklı tarihlerde, farklı metinler görebilirsiniz yani bize göre anlamsızdı ama zaman kazanmak açısından ve hızlı ilerlemek açısından, uluslararası hukuk açısından hiçbir şey ifade etmediğini düşündüğümüz bu cümleyle devam ettik; yani tutumumuz bu.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Evet, söz almak isteyen başka arkadaşımız var mı?

Buyurun Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Şimdi, tabii, uzmanı değilim ama Sayın Yunus Emre'nin sorduğu, dile getirdiği konu ve Sayın Bakan Yardımcısı “Bizim için hiçbir sakıncası yok.” diyor ama yani şimdi orada “...şu anda ya da gelecekte ulusal mevzuatı ile uluslararası standartlar ve uluslararası hukuk uyarınca...” diyor. Bizim yatırımcımız bugünkü ulusal mevzuat gereğince bir yatırım yapacak yani biz, siz, birimiz gittik oraya, yatırım yaptık, bugün itibarıyla yatırımı yaptık; yarın dedi ki: “Benim ulusal mevzuatım değişti.” Ya, nasıl kaybınız olmayacak? Yani benim yatırımcımın kaybı olursa... Hani “Bizim için mahzuru yok.” diyorsunuz ama buna şu anda, bugünden nasıl güvence verirsiniz? Nasıl mevzuat getireceğini bilmiyorsunuz ki. Bence fazla rahat davrandığınızı düşünüyorum yani “Bizce sakıncası yok ya da bizim için mahzuru yok.” derken ya da ben mi işin çerçevesini anlamamış olabilirim? Ama böyle düşündüğümde şöyle diyor: “...şu anda ya da gelecekte ulusal mevzuat...” diyor. Yani iki yıl sonra çıkaracağı kanun değişti, bir diktatör geldi, askerî yönetim geldi, her şeyi değiştirdi “Tüm yabancı yatırımları kamulaştırıyorum.” dedi vesaire olasılıklar... Yani o yüzden bence “Bizim için mahzuru yok.” denemez. Bence iki taraf da uluslararası... Yani bizim paragrafımızda olduğu gibi “...Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak...” dediği gibi onların da “uluslararası hukuka uygun olarak” demesi gerekirdi. Bu hâliyle bence büyük bir risk üstleniyor ülkemiz ve olası potansiyel, işte, burada teşvik kapsamında olacak olan yatırımcılarımız diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ederiz Utku Bey.

Sayın Kaymakçı, ilave etmek istediğiniz bir husus var mı konuyla alakalı? İlave etmek istediğiniz bir değerlendirme olacak mı?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Aslında yok yani söylediğim gibi. Sonuçta, Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin bu konudaki hassasiyeti, hâlâ gerek denizle ilgili gerek karayla ilgili komşu ülkelerle anlaşmalarının sonuçlanmasını bekliyor ve bu kaygıyla yaptı. Ama biz hepimiz biliyoruz ki burada geçerli olan uluslararası hukuk. Biz kendi metnimizde de bunu bu şekilde vurguladık. Firmalarımız da bu çerçevede hareket edecektir diye düşünüyoruz. Sonuçta, uluslararası hukukun kabul etmediği herhangi bir sınır bugün veya yarın her zaman tartışmaya açık olabilir ama önemli olan biz burada uluslararası hukuku vurguluyoruz zaten.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyoruz.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA
İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 7 Eylül 2021 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/4291) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, İstanbul Milletvekili Hasan Turan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Ahmet Berat Çonkar

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkan Vekili

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'e kadar muhalefet şerhlerini iletmelerini rica ediyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı temsilcilerimize çok teşekkür ediyoruz.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Atladığımız bir husus mu oldu?

Buyurunuz Sayın Erozan.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Benim içerikle ilgili hiçbir sakıncam yok ama gündemin mantığında biraz zorlanıyorum çünkü 1'inci madde Kongo'yla ilgili, 10'uncu madde de Kongo'yla ilgili ve her 2 madde birbiriyle çok yakın ilişkili. Bir tanesi çifte vergilendirme, öbürü yatırımların teşviki.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Anladım.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Yani benim mantığım, bunların ülke bazında arka arkaya... Hiçbir mantığı yok şu anda 1'inci ve 10'uncu sırada olmasının. Arkasında savunma konuları var, savunma konuları da karışık gündemin içinde. Yani bunu ilerisi için söylüyorum, bugün için böyle gidelim ama tematik veyahut ülke bazında bunları gruplandırırsak çok daha sağlıklı olacak yoksa Dışişleri Bakanlığı iki defa bize Kongo'yu anlatacak bugün.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Evet, sanırım, buradaki 9 ve 10'uncu anlaşmalar -arkadaşların bana verdiği bilgiye göre- Gelir İdaresi Başkanlığının kurumumuz olarak temsil edileceği anlaşmalar olduğu için ikisini bir arada değerlendirmek uygun görülmüş, o açıdan bu konu değerlendirilmiş diyebilirim.

Gündem dışı, şu aşamada değil, toplantının sonunda inşallah değerlendiririz Mehmet Bey.

Gündemin 2'nci maddesine geçiyoruz.

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4705) ()*

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'ni görüşeceğiz.

(2/4705) esas numaralı Kanun Teklifi 31 Ekim 2022 tarihinde TBMM'ye sunulmuş ve 3 Kasım 2022 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü, yine, Dışişleri Bakanlığı temsilcimize veriyorum.

Buyurun Sayın Kaymakçı.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkan.

Komisyonun değerli üyeleri, Angola ile Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması çerçevesinde belirtmek isteriz ki Angola; Afrika Kıtası'nda, özellikle Sahra altı Afrika'da Nijerya'dan sonra en fazla petrol üreten ülkelerden bir tanesi ve kamu gelirlerinin yüzde 70'ini, petrol ihracatının yüzde 90'ını da yine petrolden sağlıyor. Angola devlet politikası olarak ekonomiyi çeşitlendirme, ticaret, yatırım, tarım alanlarında bizden destek istiyor. Biz de bu çerçevede bu anlaşmayla Angola'da ekonomik kaynakların çeşitliliğine katkıda bulunmak istiyoruz ve aynı zamanda, bu ülkedeki ekonomik ağırlığımızı artırmak istiyoruz. Özellikle inşaat sektörüyle ilgili talepler ön planda.

Cumhurbaşkanı düzeyinde 2021 yılında gerçekleşen karşılıklı ziyaretler vesilesiyle iki ülke arasında 20'ye yakın anlaşma ve protokol imzalandı. İkili ticaret hacmimiz 2021 yılında 208 milyon dolar düzeyindeydi, 2022 yılında da bu rakamı aşacağımıza inanıyoruz ve yakın gelecekte 500 milyon dolarlık bir hedefi gerçekleştirmemiz mümkün diye düşünüyoruz.

* (2/4705) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Türk Hava Yolları Ekim 2021’de Luanda’ya uçuşlarını başlattı ve iş insanlarımız bu ülkeyi sık sık ziyaret etmeye, iş imkânlarını keşfetmeye başladı. Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması Sayın Cumhurbaşkanımızın 2021’de Angola’ya gerçekleştirdiği ziyaret sırasında imzalanan anlaşmalardan bir tanesi. Ülkemiz ile Angola arasında mevcut ticari ve ekonomik iş birliğindeki hızlı yükseliş dikkate alındığında, özellikle gümrük konularında iş birliği yapılmasının ülkemize, firmalarımıza büyük yararlar sağlayacağına inanıyoruz. Özellikle iki ülke arasındaki eşya ve yolcu akışının kolaylaşması, teşvik edilmesi söz konusu olacak. İki ülkenin ekonomik, sosyal ve mali çıkarlarına aykırı olan ve gümrük mevzuatlarına karşı işlenen suçlarla daha etkin mücadele edileceğine inanıyoruz bu anlaşmayla. Yine, gümrük idarelerimiz arasında bu anlaşma sayesinde doğrudan yazışma, temas sağlanacak. Angola’yla ticaretimizde ön plana çıkan gıda, demir çelik, makine ve tekstil sektörlerimizin büyük yarar sağlayacağına inanıyoruz.

Angola, anlaşmanın onay işlemlerini henüz tamamlamamış olmakla birlikte bizim bu süreci tamamlamamızın firmalarımız açısından cesaret verici olacağına ve ilişkilerimizi güçlendireceğine inanıyoruz.

Takdir ve onayınıza sunuyoruz.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Ticaret Bakanlığı temsilcimize sözü vereceğim.

Hüsnü Dilemre Bey, hoş geldiniz siz de.

Buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de Dışişleri Komisyonunun çok saygıdeğer üyelerine saygılarımı sunmak isterim.

Gündemimizdeki bu anlaşma, Türkiye’nin Angola’yla gerçekleştirdiği ticarete gümrük hususunda yaşanabilecek bilgi ihtiyaçlarının karşılanması, şüphe duyulan işlemlerde iki ülkenin gümrük idarelerinin anlaşmada çizilen çerçevede bilgi paylaşımını yapmalarını, bu konuda yardımlaşmalarını, gümrük idareleri arasında teknik yardımları ve deneyim paylaşımını hedeflemektedir.

Bugüne kadar Bakanlığımızca biri çoklu olmak üzere, D-8 ülkeleriyle 70 tane Gümrük İdareleri Karşılıklı Yardımlaşma İş Birliği Anlaşması imzalanmıştır, bunlardan 60 tanesi yürürlüktedir. Angola Anlaşması ile Afrika’da imzaladığımız gümrük anlaşmalarının sayısı 8’e yükselecektir. Söz konusu anlaşma Ticaret Bakanımız Sayın Mehmet Muş ile Angola Cumhuriyeti Maliye Bakanı Sayın Santos Daves de Sousa arasında Luanda’da imzalanmıştır. Angola, 62 milyar doların üzerinde gayrisafi yurtiçi hasılası olan, 30 milyonluk nüfusuyla Afrika’nın büyük pazarlarından.

Son olarak da ticaret fazlası verdiğimiz ülkelerden olan Angola’ya ihracatımız bu yıl yüzde 20 oranında artarak 215 milyon dolar olmuştur ilk 11 aylık dönemde. Aynı şekilde ithalatımız ise, LPG ithalatımızdaki artış, 94 milyon dolar ithalatıyla 110 milyon dolara ulaşmıştır ilk 11 ay itibarıyla.

Arz ederim efendim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen arkadaşlarımız var mı?

YUNUS EMRE (İstanbul) – Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – İlk söz isteyen, Yunus Emre Bey’e sözü veriyorum.

Buyurun.

YUNUS EMRE (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, bu anlaşmada Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti adına imza bölümünde Sayın Mehmet Muş'un ismi yazıyor ve Bakan yazıyor altında. Şimdi, başka bir anlaşmada Bakanın ismi var, imzası var, ne bakanı olduğu var. Örneğin, Tanzanya'yla imzalanan anlaşmada. Rusya'yla imzalanan anlaşmada sadece imzalar var yani isimler yazmıyor. Bu uluslararası anlaşmaların imzası bakımından yani bir standart imza gereği, hani orada bakanlığın adının yazması, yazmaması gibi zorunluluklar bunlar var mı, nasıl bir işleyiş var? Çünkü hepsi birbirinden farklı şekilde imzalanmış. Yani birisinde bakanlığın adı yazmıyor, öbüründe bakanın adı yazmıyor şeklinde. Hani, böyle bir standart var ve bu standarda uyulmuyor mu yoksa böyle bir standart yok mu? Bunları sormak istiyorum.

Bu yanıtın sonra da Değerli Başkanım, bir televizyon programı için ben ayrılacağım özür dileyerek, şimdiden bunu söylemiş olayım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ederiz.

Sayın Bakan Yardımcımıza sözü veriyorum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKÇI – Teşekkür ederiz.

Sayın Vekilimizin hassasiyetlerine biz de katılıyoruz. Aslında Dışişleri Bakanlığı olarak protokolde yani bir anlaşmanın gerek şekil şartları, gerek usul şartlarıyla ilgili oldukça hassas ve katıyız ama bazen bu tür anlaşmalar son dakikada imzalanıyor. Yani belli bir altyapısı var ama son dakikada imzalandığı için bazen gerçekten ülkelerin isimlerinin yazılış şekli dâhil, itiraf edelim bu tür hatalar oluyor. Bu sadece bizde değil, başka ülkelerde de olabiliyor ama özellikle Afrika coğrafyasında veya Orta Doğu coğrafyasında bu tür anlaşmaları imzalamak yani imzalanacağını son dakikaya kadar bilmiyoruz, genelde ülkelerin tutumları nedeniyle. Ben, Bağdat'ta görev yapmış bir büyükelçi olarak da bunu söyleyeyim. Hiç gündemde olmadığı hâlde bir iki saat içerisinde bazen liderler bu konuda "Hızlı gidelim." diyor ve hızlı bir şekilde hazırlanabiliyor metinler. Bunun nedeni budur, biz de katılıyoruz. Bu konuda, Dışişleri Komisyonunuzun çalışmasını da takdir ediyoruz. Hatırlayacaksınız, bu tür sıkıntılar geçmişte de gündeme geldi. Komisyonunuz ilgili tüm bakanlıklarımızın dış ilişkiler, anlaşmalar birimleri ile bir toplantı yaptı ve bu tür hassasiyetlere dikkat edilmesi gerektiğini bizim gibi vurguladı. Umarız, bundan sonra gerçekten bu tür eksiklikler görülmez, bizim çabamız da bu yönde. Sonuçta bu tür şeyler anlaşmanın içeriğini veya uygulanmasını olumsuz etkileyecek türden değil, keşke gerçekten metinler de tek bir kalem olsa, umarız, yakın gelecekte bunu da başaracağız.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcımıza.

Ben de onun ifade ettiği noktadan bir değerlendirme yapmak istiyorum. Sayın Komisyon Başkanımız iki ay önce bu toplantıyı tertip etmişler ve tüm kurumlarımızı, bakanlıkları ve anlaşmayı imzalayan tüm kurumlarımızı davet etmişler, bizzat kendileri başkanlık etmişler ve bu süreci de takip ediyorlar, hassasiyet gösteriyorlar. İnşallah takibinde de devamında da bu hassasiyet gösterilmeye devam edecek. Bunu belirtmek istiyorum.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız olmadığı için teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ANGOLA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA GÜMRÜK KONULARINDA KARŞILIKLI İDARİ YARDIM ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 18 Ekim 2021 tarihinde Luanda'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/4705) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında Karabük milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Derya Bakkak, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Ahmet Berat Çonkar

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkan Vekili

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Kabul Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Ticaret Bakanlığımızın temsilcilerine de çok teşekkür ediyoruz.

Gündemin 3'üncü maddesine geçiyoruz.

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2030) ()*

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

* (2/2030) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

(2/2030) esas numaralı Kanun Teklifi 27 Haziran 2019 tarihinde TBMM’ye sunulmuş ve 18 Temmuz 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. 26’ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma, dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Şimdi, ilk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcimize veriyorum.

Buyurunuz.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Teşekkürler ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, Tanzanya 60 milyon nüfusuyla, 62 milyar dolarlık gayrisafi yurt içi hasılasıyla Afrika Kıtası’nda ağırlığı olan bir ülke, bizim açımızdan da hedef ülkelerden biri. Tanzanya göreceli olarak Doğu Afrika’da istikrarlı bir ülke görüntüsünde ancak güvenlik kaygıları var. Özellikle, Eşşebab terör örgütünün eylemlerinin Tanzanya’ya sıçramasından endişe ediyor. Aynı zamanda, Hint Okyanusu’na 1.400 kilometre kıyısı var. Kaçak balık avcılığıyla ilgili bizden bazı beklentileri var. Bu çerçevede de özellikle savunma sanayisi konusunda gerek kaçak balık avcılığı gerek terörle mücadele konusunda, önlem alma konusunda bizle iş birliğine önem verdiğini vurguladı son dönemde.

İkili ticaret hacmimiz aşağı yukarı 300 milyon dolar civarına doğru seyreliyor. Firmalarımız Tanzanya’da şu anda var, özellikle demir yolu modernizasyonu, metrobüs hattı inşaatı, yol yapımı ve kimya endüstrisi alanında faaliyet gösteriyorlar. Sayın Cumhurbaşkanımızın Ocak 2017 tarihinde Tanzanya’ya gerçekleştirdiği resmî ziyaret aslında önemli bir dönüm noktası oldu ilişkilerimizde. Bu anlaşmamız da bu ziyaret vesilesiyle imzalandı.

Sayın Vekilimiz Yunus Emre’nin dikkate getirdiği konuyla ilgili de aslında bir örnek verebiliriz. Bu anlaşmayı da o dönem Sayın Savunma Bakanımız veya Savunma Müsteşarımızın müsait olmaması nedeniyle veya ziyarete katılamaması nedeniyle örneğin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız imzalamıştı. Bazen bu tür gelişmeler olabiliyor.

Sonuçta Tanzanya’yla ilişkilerimiz giderek derinleşiyor. 2017 senesinde Ankara’da Tanzanya’nın büyükelçilik açması da ilişkilerimize ivme kazandırdı. Bizim büyükelçiliğimiz, Darüselam Büyükelçiliğimiz 1979’dan beri bu ülkede var. Dolayısıyla savunma sanayisi alanının da iş birliğimizde önemli bir alan olacağına inanıyoruz. Anlaşmayla iki ülke güvenlik kuruluşlarının ihtiyacı olan savunma sanayisi ürünlerinin ve hizmetlerinin doğrudan sağlanması, geliştirilmesi, üretilmesi, üçüncü taraflara satılması, envanterde bulunan sistem ve platformların bakım, idame ve modernizasyonları, bunlara ait teknoloji transferi, eğitim, bilgi ve belge alışverişinde iş birliği yapılmasını öngörüyor. Tanzanya anlaşmayı iç hukukuna göre onaylamış durumda, bizim de bir an önce onaylamamızın çıkarlarımıza olacağına düşünüyor, Komisyonumuzun takdirine sunuyoruz.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sözü Savunma Sanayii Başkanlığından Başkan Yardımcımız Serdar Demirel Bey’e veriyorum.

Sizler de hoş geldiniz.

Sayın Demirel, buyurun.

SAVUNMA SANAYİİ BAŞKAN YARDIMCISI SERDAR DEMİREL – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; bize söz verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Savunma sanayisi iş birliği anlaşmaları, öncelikli olarak müttefik ülkelerle olmak üzere, karşılıklı teknoloji ve sanayi altyapısı alanında iş birliğini belli bir düzlem üzerinde ifa etmek için bir imkân sağlamaktadır.

Ülkemizin -şu anda size arz edilmiş olan anlaşma da dâhil olmak üzere- toplam 84 ülkeyle savunma sanayisi iş birliği anlaşmaları var. Bunun yanı sıra Avrupa ve Amerika bölgesinde 13, Afrika’da ve Orta Doğu’da 8, Uzak Doğu ve Kafkaslarda ise 5 ülkeye daha savunma sanayisi iş birliği anlaşması yapmak üzere teklifimiz bulunmaktadır.

Tanzanya, ağırlıklı olarak terörizmle ve korsanlıkla mücadele ediyor. Bu kapsamda, diğer bazı ülkelerin bu ülkeyle bu durumdan faydalanarak girişimleri var. Kabul edilmesi durumunda bu anlaşma, bu alanda zaten bize müzahir olan Tanzanya’yla savunma sanayisi iş birliği alanında da belli bir ortam sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Çok teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen arkadaşlarımıza söz verelim.

Sayın Murat Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Komisyonun en yeni üyesi olarak Komisyon Başkanını, Komisyon üyelerimizi, Sayın Bakan Yardımcımızı ve değerli bürokratları saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Dışişleri Komisyonu olunca işin rengi biraz değişiyor çünkü işin bir tarafında diğer ülkeler, diğer ülkelerin bürokratik ve siyasi yapıları da işin içerisine girdiği için kimi prosedürlerin, kimi protokollerin, kimi kuralların uygulanmasında güçlük yaşanması son derece beklenebilir ve doğal karşılanabilir bir şey Sayın Bakan Yardımcısı.

Siz de söylediniz ama bizim açımızdan bunun tutanağa girmesinde yarar var: 2019’da Sayın Bakan Berat Albayrak imzalıyor ve Sayın Bakan da o sırada Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ama bahse konu anlaşma, savunma sanayisinde iş birliği öngören bir anlaşma. Dolayısıyla, burada, en azından protokol anlamında bir çarpıklık olduğu hepimizin malumu. Tabii, bir yere kadar da anlayışla karşılamak durumundayız.

Diğer bir nokta, burada gündeme getirilmesinde yarar göreceğim bir nokta da 2019’da akdedilmiş bir anlaşma ama siz, biraz önceki sunumunuzda “Bir an evvel Meclisten geçmesinde yarar var.” dediniz. Dolayısıyla, bir gecikme olduğu da ortada, bunu da yine Komisyonumuzun dikkatine sunmakta yarar görüyorum.

Üçüncü nokta ve bence çok daha önemlisi, karşılıklı bir askerî teknoloji transferinden bahsediliyor. Özellikle askerî alanda teknoloji transferinin dünyada ne kadar zor olduğunu çok yakından biliyoruz. Özellikle, biz, S-400’lerin alımı konusunda -hepimizin malumu olduğu üzere- Rusya’dan teknoloji transferi yapacağız gerekçesiyle yola çıkmıştık ama hâlâ teknoloji transferi yapılacağına dönük herhangi bir somut adım atılmış değil. Üstelik, biz S-400’leri alarak hem ülkemiz açısından son derece ağır bir mali yükün altına girdik hem de -malumunuz olduğu üzere- dış politikamızda önemli zorluklara adım atmış olduk yani bedeli olan bir şey ama bunun karşılığında teknoloji alabilmiş değiliz.

Yine, aynı şekilde, nükleer santralde de bir teknoloji transferi söz konusu değil. Şunu ifade etmeye çalışıyorum: Teknoloji transferi konusu, bilgi transferi konusu söz konusu olduğunda daha eli sıkı davranmak, daha bonkör olmamak gibi bir sorumluluğumuz olduğu düşüncesindeyiz. Hele, bu, savunma sanayisinde söz konusu ise çok daha dikkatli olmamız gerektiği hepimizin kabul edeceği bir gerçekliktir. Dolayısıyla, bu konuda da bir izahat verilebilirse çok memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyoruz.

Sözü Sayın Erozan’a veriyoruz.

Buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşımın sözlerinden yola çıkarak devam edeceğim. Keşke 2019 olsaydı, 2017... Yani çekmecede epey küflenmiş bir anlaşmayla karşı karşıyayız ve 2017 senesinde bu anlaşma imzalandığında Savunma Sanayii Başkanlığının yetenekleriyle bugünkü yetenekleri çok farklı yani kademe kademe yukarıya yükselen bir performansı olduğu için Başkanlığın... Şimdi, bu anlaşmanın -küflenmiş diyorum, özür dileyerek söyleyeyim- bugünün ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verdiğini ben sorgulamak durumundayım yani böyle bir anlaşmanın -gönül arzu ederdi ki- bir nota teatisiyle, buna ek bir nota teatisiyle 2022 yılında güncellenmesi yönünde bir çaba olmasını beklerdim ben. Dolayısıyla, bu açıdan bir eksiklik görüyorum, dipnot olarak söyleyeyim. Bizim iktidarımızda her anlaşma imzalandıktan en geç altı ay sonra buradan geçer.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Ben Savunma Sanayii Başkanlığımızdan gelen Serdar Bey’e soracağım; bir spesifik sorum var, bir de genel. Spesifik olan sorum: Özellikle ilgilendikleri bir alan var mı Tanzanya’yla bu savunma sanayisi anlaşmasını yaparken. Tabii, 2017’de -dediği gibi Sayın Erozan’ın- beş yıl önce ilgi alanları neydi ya da şimdiki alanları nedir, onu bilemiyorum -hem Murat Bey’in hem Sayın Erozan’ın dikkat çektiği- kritik teknolojiler bağlamında istedikleri şeyler var mı? Bir onu merak ediyorum.

Bir de kısa süre önce basında yansımaları oldu, Parlamentoda da sınırlı olarak tartışma imkânımız olmuştu. Tabii ki biz savunma sanayimizin gelişmesinden gurur duyuyoruz öncelikle kendi güvenliğimiz için, sonra da hem müttefiklerimize, komşularımıza, dostlarımıza sattığımız, onlarla yaptığımız iş birliğinden. Ancak Etiyopya örneğinde bir sıkıntı yaşandığı yönünde basında şeyler çıktı Etiyopya’ya ihraç ettiğimiz sistemlerle ilgili, daha sonrasında sivillere yönelik kullanımına ilişkin iddialar oldu. Bunlar tamamen bizim basından ve sınırlı okuduğumuz şeylerdi ama eminim ki bunu hem Dışişleri Bakanlığımız hem siz yakından takip etmişsinizdir. Orada ne yaşandı? Sonrasında -yine hafızam beni yanıltmıyorsa- biz -Sayın Bakan Yardımcısı belki şey yapacaktır- Etiyopya’nın başkentindeki Büyükelçiliğimizi belli bir süreyle sanırım kapattık ya da başka yere taşımak zorunda mı kaldık bu kriz nedeniyle -doğru mu hatırlıyorum- ne oldu? Sonra bundan bir ders -yani her krizden de bazı şeyler almak lazım- çıkardık mı?

Şunu demek istiyorum: Başka ülkelere satış yaparken -tabii ki bizim yaşadığımız sıkıntıları başkası yaşamasın ama- hani, bize yapılan işte, silah ambargolarına, bizim kendi güvenliğimiz için gerekli olan savunma sistemlerine başkası bir yaptırım getirdiğinde nasıl tepki koyuyoruz... Yaptırım koyun anlamında değil ama bunun bir dengesi, denetlemesi, incelemesi var mı? Çünkü en sonunda uluslararası kamuoyunda işte “Sivillerin öldürüldüğü silahı Türkiye sattı.” denmesi hepimizi, üretenleri de burada bizleri de parti ayrımı gözetmeksizin rencide eder, üzer. Sanırım Etiyopya’da böyle bir şey yaşandı. Sadece Savunma Sanayii Başkanlığımızdan değil, belki Sayın Bakandan, Faruk Bey’den de bu konuda bizi bilgilendirmesini... Buradan, bu yaşanan krizden bir çıkarımda bulunduk mu biz? Onu soracağım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakan Yardımcım, önce siz mi söz almak isterseniz, yoksa Sayın Demirel'e mi söz vereyim. Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle, tabii, anlaşmalar hangi yetkilimiz tarafından imzalanırsa imzalsın hükümet adına imzalanıyor ve o yetkili için hükümet adına bir yetki belgesi çıkarılıyor yani burada anlaşmayı büyükelçi de imzalayabilir, bir başka bakanımız da imzalayabilir, onu vurgulamamız lazım yani anlaşmayı “x” ya da “y” bakanlığının imzalamasının özel bir anlamı yok.

İkincisi, müzakere süreci zaten ilgili kurum tarafından yürütülüyor yani Millî Savunma Bakanlığımız veya Savunma Sanayii, o zamanki adıyla Müsteşarlığımız anlaşmayı zaten müzakere eden kurum, imzaya hazır hâle getiren kurum, dolayısıyla onlar da anlaşmanın içinde yani belirsiz, son dakika imzalanan bir anlaşma değil. Anlaşma Tanzanya tarafında imzalandı ve yürürlüğe girdi, biz de tabii, aslında nota teatisi yöntemlerini düşünebilirdik ancak biz zaten bunu zamanında sevk etmiştik Meclisimize 2019'da ancak, anladığım kadarıyla seçimler dolayısıyla kadük oldu. 2017'de sevk ettik biz, ilk sevk tarihimiz, sonra 2019'da yeniden sevk ettik. Gecikme nedeni biraz da bununla ilgili. Evet, bunlar sayın vekillerimizin gündeme getirdiği konular.

Etiyopya'yla ilgili zaten birazdan yine bir anlaşmayı ele alacağız ama özetle Türkiye'nin şu anda mevcut silah satma sistemi ortada yani böyle bir sistem var. Bunlar uluslararası hukuka ve Türk hukukuna uygun bir şekilde gerçekleştiriliyor. Onun dışında, bizim daha fazla bir yorumda bulunmamız mümkün değil.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ederiz.

Buyurun Serdar Bey.

SAVUNMA SANAYİİ BAŞKAN VEKİLİ SERDAR DEMİREL – Saygılar sunuyorum heyete.

Tanzanya'yla ilgili olarak, ilk açılış konuşmamda da belirttiğim gibi, özellikle korsanlıkla mücadele eden bir ülke. Bu kapsamda sahil güvenlik botlarımız var, bunların teslimatları yakın bir dönemde tamamlandı. Şu anda da hâlen devam eden haritacılık, kabartma bir harita sistemi üzerine bir firmamız teklif verdi. Bunun ötesinde de yine, terörizme yönelik antidron sistemleri gibi bazı ihtiyaçları var, bunları yakından takip ediyoruz.

Ben Sayın Bakanımın söylediklerine ilaveten şunu da belirtmek istiyorum: Herhangi bir ülkeye satış durumu olduğu zaman Millî Savunma Bakanlığımız tarafından bir ihraç izni gerekiyor. Millî Savunma Bakanlığımızın koordinesinde bütün ilgili kurumlara, bize de sorularak, Sayın Bakanlığımıza da sorularak bütün değerlendirmeleri yapıp ona göre bir karar veriliyor.

Arz ederim efendim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ederim.

Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Çok kısaca, Sayın Kaymakçı'nın sözlerine istinaden bir konuyu da dikkatinize sunmakta yarar görüyorum.

Şimdi, 2 Bakan açısından çok değişiklik arz etmeyeceğini, bir Hükümetin üyeleri olduğunu ifade etmiştiniz. Oysa, artık, biliyorsunuz yani o gün öyleydi evet, gerçekten haklısınız ama artık yeni anayasal düzenle birlikte hukuki anlamda hükümetten bahsedemeyiz, bir Bakanlar Kurulu da yok. Dolayısıyla, bakanların her biriyle, birbirleriyle birlikte bir kurul oluşturdukları, bir yetki kullandıkları bir kurul, kurum yok anayasal olarak. Her bir bakan kendisi açısından Cumhurbaşkanı'na bağlı, bir

kabine yok. Dolayısıyla, bakanların kendi aralarında birbirlerini ikame etme yetkileri şu an için anayasal düzeyde söz konusu olamıyor, yok ve olamaz. Dolayısıyla, bundan sonra hem buna dikkat edilmesinde hem de bu imzalar ikame edilirken bunun göz önüne alınmasında yarar var. İfade ettiğim gibi bir Bakanlar Kurulu olmadığı için, bakanların birbiriyle müştereken yaptığı herhangi bir işlem olmadığı için birbirlerinin yerine imza atmalarının da şu anayasal düzen içerisinde geçerli olamayacağı kanaatindeyim.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Teşekkür ediyoruz.

Ekleme istediğiniz bir husus var mı Sayın Bakanım?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Burada, tabii, belki iyi açıklayamadım. İmza yetkisi Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına veriliyor ve hani, burada, bakanların birbirinin yerine imza atması veya vekâlet etmesi değil....

HASAN TURAN (İstanbul) – Var, vekâlet var.

MURAT EMİR (Ankara) – Bakanlar listesi var. Yani anayasa hukuku anlamında bakanlar listesi var, Bakanlar Kurulu yok.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Ama bu konuda Cumhurbaşkanlığı yetkili ve Cumhurbaşkanlığı imza yetkisi veriyor ilgili bakanımıza veya ilgili yetkilimize. Söylediğim gibi, bu bir büyükelçi de olabilir, başka bir yetkilimiz de olabilir, bir bakanımız da olabilir.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, yeni bir hukuk tartışması açmak bizim şu andaki toplantımızın gündemine uygun değil, o diğer platformlarda değerlendirilebilir, tartışılabilir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE TANZANYA BİRLEŞİK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA SAVUNMA SANAYİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 23 Ocak 2017 tarihinde Darüsselam'da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR (İstanbul) – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanlığı yürütür.

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR (İstanbul) – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2030) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında İstanbul Milletvekili Hasan Turan, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan ve Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Ahmet Berat Çonkar

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkan Vekili

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcilerimize de çok teşekkür ediyoruz.

Gündemin 4'üncü maddesine geçiyoruz.

4.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Panama Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1776) ()*

OTURUM BAŞKANI AHMET BERAT ÇONKAR – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İle Panama Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasını Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/1776) esas numaralı Kanun Teklifi 21 Şubat 2019 tarihinde TBMM'ye sunulmuş ve 29 Nisan 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir. 26'ncı Yasama Döneminde de Komisyonumuza havale edilen anlaşma, dönemin sona ermesi sebebiyle görüşülemeyerek kadük kalmıştır.

Şimdi, ilk sözü, yine, Dışışleri Bakanlığı temsilcimize veriyorum.

Buyurun Sayın Kaymakçı.

DIŞIŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkürler.

Panama, Latin Amerika coğrafyasındaki stratejik konumu, istikrarlı ve büyüyen ekonomisiyle ülkemiz açısından önemli bir ticaret ortağı, önemli bir ülke. Ayrıca, ülkede bankacılık ve finans, lojistik faaliyetleri de önemli, bu açıdan da bizim ilgimizi çekiyor. Latin Amerika bölgesinde son on yıldır en hızlı büyüyen ülke konumunda Panama. 2014, 2015 yıllarında karşılıklı olarak büyükelçiliklerimizi açtık, ilişkilerimiz önemli bir ivme kazandı. 300 milyon dolarlık bir ticaret hacmine sahibiz. Son olarak, Dışışleri Bakanımız Nisan 2021'de Panama'yı ziyaret etti, Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalandı bu vesileyle. Türk Hava Yollarının sefer sayıları artıyor. Bu arada, tabii, Panama dünyanın en büyük gemi kayıt sistemine sahip, 7.980 gemi kayıtlı görünüyor. Uluslararası Denizcilik Teşkilatında da ağırlığı olan bir ülke. Panama filosu uluslararası denizcilik endüstrisinin yüzde 12'sini oluşturuyor. Bu arada, Panama bayraklı gemilerde çalışan vatandaşlarımız var, bu gemilerden bir kısmının mülkiyeti özel sektörümüze de ait.

* (2/1776) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Bu anlaşma, özellikle denizcilik, gemicilik alanında ilişkilerimize sağlam bir temel kazandıracak diye düşünüyoruz. Anlaşmayla, denizcilik alanında ikili ilişkilerin düzenlenmesi, ikili iş birliğinin eşitlik, karşılıklı yarar ve yardım ilkeleri çerçevesinde geliştirilmesi, seyir emniyeti ve güvenliğinin artırılması, iki ülke arasında deniz ticaretinin artırılması, bürokratik engellerin kaldırılması, deniz taşımacılığının çevresel tahribatının azaltılması, gemi adamı belgelerinin karşılıklı olarak tanınması, denizcilik alanında meydana gelen hukuki uyuşmazlıklara temel bir metin oluşturulması, deniz ticareti alanında eş güdümün artırılması amaçlanıyor. Panama tarafı anlaşmanın yasal işlemlerini tamamlamış durumda, biz de bu anlaşmanın onayını Komisyonumuzun takdirine sunuyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Evet, Ulaştırma Bakanlığımız...

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜRÜ MURAT BAŞTOR – Sayın Başkanım, değerli hazırun; ben, Sayın Bakan Yardımcımıza ilave olarak, şu anda Panama filosunda, millî sicilinde 317 tane gemimiz var. Panama sicili ucuz bayrak devletlerinden biri ve birçok insanımız da bu filoda çalışıyor. Özellikle bu ilişkinin artırılarak herhangi bir sıkıntı durumunda hızlı diyalog kurulması için bu anlaşma 2017’de hazırlandı.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen üyelerimiz?

Murat Bey, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hoş geldiniz siz de.

Tabii, şimdi, söz konusu olan Panama olunca ilk akla gelen kanal oluyor. Her ne kadar 2017’de “Gemi insanların yaşayabileceği sorunlara dönük olarak iletişimin artırılması hedefleniyor.” denilse de zannediyorum anladığım kadarıyla ve maddeye baktığımızda da 2018’de Sayın Cumhurbaşkanının seçim öncesinde Kanal İstanbul sözü vermesiyle birlikte bu anlaşmanın kanal konusunda bir iş birliği, hatta platform oluşturmaya kadar gidecek bir noktaya taşınacağı anlaşılıyor.

Bir defa şunun burada da anlaşılması lazım: Bizim açımızdan Kanal İstanbul aklın, bilimin karşısında bir projedir, İstanbul anlamsız bir biçimde kazılmaktadır, büyük bir millî servetin kanallara gömülmesidir ve büyükçe bir emlak projesidir, büyükçe bir rant projesidir; belki Dışişleri Komisyonun yeri değil, bundan daha fazlasını burada söylemeye gerek yok ama Kanal İstanbul bizim iktidarımızda asla yapılmayacak, zaten şu ana kadar yapılan fazla bir şey de yok. Dolayısıyla Panama’yla akdedilen bu anlaşmanın bu yönüyle en azından bir anlamı kalmayacak. Ama şu da bence dikkat çekici ki Panama gibi bir ülke, evet, denizcilik açısından bayrağı çok olan bir ülke ama Panama dediğiniz zaman, Türkiye’yle kıyaslandığında son derece küçük bir ülke, diplomatik ilişkilerimizin daha altı yıl önce başladığı bir ülke, 4 milyon civarında nüfusu olan küçücük bir ülke ve kanaldan başka bir şeyi olmayan bir ülke ve biz Türkiye Cumhuriyeti olarak ondan kanal konusunda da diğer denizcilik alanında da bir bilgi transferi, bilgi öğrenme, onlardan teknik destek alma noktasında isek bu da bizim açımızdan bence üzücü bir durum. Ya, bula bula Panama’yı bulmuş olmanız da gerçekten bizce şaşırtıcı ve üzücü; bu yönüyle de mutlaka bu anlaşmaya mercek tutmakta yarar var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Hoş geldiniz siz de toplantımıza.

Tabii ki Sayın Bakan Yardımcısının saydığı, Sayın Bakanlık temsilcisinin katıldığı gerekçelerin bazıları önemli olabilir, deniz taşımacılığındaki çevresel tahribat, gemi adamı belgeleri, taşımacılık faaliyetindeki deniz aracının kaza yapması durumundaki tedbirler, ticari denizcilik faaliyetlerine katkı, denizcilik alanındaki hukuki uyumsuzluklara çözüm vesaire, bu anlamda önemli olabilir ancak gerekçesinde ifade edildiği gibi, bu anlaşma kapsamında “Kanal İstanbul Projesi için teknik ve idari iş birliği yapılması öngörülmektedir.” ifadesi yer almakta. Murat Bey birkaç hususu vurguladı ama ben bir kere daha vurgulamak isterim. Gerçekten büyük sakıncaları var Kanal İstanbul Projesi’nin ve onun hayata geçmesi için bu anlaşma bir vesile olacaksa bunu biz doğru bulmuyoruz. Nedir? Birincisi, İstanbul’un su kaynaklarını yok edecek, deprem riski oluşturacak, İstanbul’un doğasını katledecek, balıkçılık yok olacak, 17 milyon metrekarelik sit alanını doğrudan etkileyecek, 3,5 milyarlık bir maliyeti olan, 2 milyar metreküp hafriyat yani İstanbul’un toplam elli yıllık hafriyatını bir anda ya da proje kapsamında ortaya çıkaracak, resmî açıklamalara göre İstanbul’a 1,2 milyon ek nüfus getirecek; bunlar İstanbul’la ilgili ve bölgesiyle ilgili zararları.

Bir de zaman zaman bu Komisyon da konuştuğumuz ama Genel Kurulda da sık sık, özellikle de son bir yıldır gündeme gelen bir hususu vurgulamak isterim. Kanal İstanbul Projesi’nin hayata geçmesi... Şu anda hepimizin ama özellikle de işte Rusya-Ukrayna krizine çözüm bağlamında müzakerelerde sık sık bunu kullandığı için iktidarın önemini hep vurguladığı, dün de Dışişleri Bakanı tarafından vurgulanan Montrö Anlaşması’nı geçersiz kılacak bir proje. O yüzden Montrö’nün bizim elimizdeki imkânlarını elimizden alan bir Kanal İstanbul Projesi’ne katkı sağlayacak olan bir anlaşmada -doğal olarak içinde birçok iyi şey var ama- bu konudaki muhalefetimizi ve karşıtlığımızı vurgulamak isteriz. Daha birçok şey sıralanabilir, aklıma geliverenler bunlar ama Montrö bunlardan, hani şu daha önemli diyemem ama iktidarın da önemini fark ettiği... Belki bazen akıllarından geçiyor. “Ya, daha iyisini bulursak Montrö’yü de iptal ederiz bir gecede, ne olacak?” vesaire gibi demeçler duyuyoruz ama sonradan, en üst seviyelerden “Ya, Montrö ne iyiymiş, bak, Montrö’ye göre boğazları biz koruyoruz, gerektiğinde kapatıyoruz, işte şimdi de Montrö’yü uyguladık.” diyerek önemini vurguluyorlar. Tabii ki biz de katılıyoruz önemi olduğuna ama işte o önemi bu tür projelerle gölgelememek lazım. Eğer bu uluslararası anlaşma da Montrö dâhil diğer sıkıntılara da yol açacaksa biz buna karşıyız, bir kere daha gözden geçirilsin ya da Kanal İstanbul’la ilgili oradaki gerekçede bahsi geçen şey çıkarılarak geçirilmek istenirse bizim buna bir itirazımız olmaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Teşekkür ediyorum.

Asuman Hanım, buyurun.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Sayın Bakan Yardımcım, kıymetli bürokratlarımız, çok kıymetli arkadaşlar, Sayın Başkanım; ben de toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

CHP’nin başını çektiği muhalefet ile aslında AK PARTİ arasında, Cumhuriyet İttifakı arasında çok önemli bir farkı ortaya çıkaran konuşmalar gerçekleştiriyoruz bence. “İstemezük, ne gerek var, niye yaptık ki?” işte, yatırım yapmama törenleri; bunun örneklerini çokça gördük. “Havalimanı açmayalım, köprü yapmayalım, hastane yapmayalım.” yine aynısı, tabii, Kanal İstanbul için de konuşuluyor. Gerekçeler var; teknik şeyler, ben bunlara girilmesini aslında Komisyon da çok da doğru bulmuyorum ama şunu söylemek lazım: Hem belediyelerimiz... Ki bir kısım belediyenin artık ne yaptıklarını

kendimiz gözlemliyoruz. Ankara Milletvekiliyim, Vekilimiz de Ankara Milletvekili. Ne yapılmış? “Elimizi kolumuzu bağlayalım, oturalım, hiçbir şey yapmayalım...” Tabii, denizimize, ormanımıza, geleceğimize sahip çıkacağız ama aynı zamanda böylesi zor bir dünyada, zor şartların olduğu bir dünya düzeninde fabrikalarımızı yapacağız, köprülerimizi yapacağız, havalimanlarımızı da yapacağız, kanallarımızı da yapacağız; çocuklarımızı bu vahşi düzene teslim etmeyeceğiz. Bu, bizim anlayışımız. Biz ne gerekiyorsa yapmak için, çalışmak için hazırız, tedbirlerimizi alacağız, doğamızı da koruyacağız, denizimizi de koruyacağız, ormanımızı da koruyacağız ama çocuklarımızın da beyin göçüyle ya da başka vesilelerle başka yerlere gitmesini de engelleyeceğiz. Nükleer santrallerimizi de yapacağız, her tür yatırımı yapacağız. Biz bunu söylüyoruz. Karşı taraf “Ne gerek var, niye yapalım?”... Böyle bir bakış açısı, böyle bir anlayış Türkiye’ye hiçbir şey kazandırmamıştır, kazandırmadığı için de milletimiz zaten bu insanlara fırsat vermemiştir ve vermeyecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Başka söz isteyen olmadığına göre, Faruk Bey...

Bu arada, ben Cumhurbaşkanımızın bir toplantısıyla ilgili toplantı uzayınca geciktim; kusura bakmayın ama Berat Bey gayet güzel toplantıyı açtı, teşekkür ediyoruz ona da.

AHMET BERAT ÇONKAR (İstanbul) – Rica ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Faruk Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Efendim, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; tabii, bu toplantıda biz mevcut anlaşmayı ele alıyoruz. Panama, içinden kanal geçen ve “Panama” deyince de hakikaten kanalı aklı gelen ülkelerden biri. Dolayısıyla bu konuda bu ülkenin bilgisini, deneyimini, teknik bilgisini görmekten, paylaşmaktan ben bir sakınca geleceğini düşünmüyorum. Eğer hani hassasiyetler de varsa kanalla ilgili, belki Panama’nın bu deneyimleri Türkiye’deki bu tartışmaya da ışık tutacaktır diye düşünüyorum ama anlaşmanın özü denizcilik alanında ve benzer anlaşma 50 ülkeyle imzalanmış durumda. Yani çok özel bir yanı yok veya sadece bir çerçeveden ele alınarak hazırlanmış bir anlaşma değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Teşekkür ediyorum.

Evet, teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE PANAMA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DENİZCİLİK ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 27 Haziran 2016 tarihinde Panama’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanlığı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/1776) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkan

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul Etmeyenler... kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Gündemin 5'inci maddesine geçiyoruz.

5.- *Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Rusya Federasyonu Hükûmeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3445) (*)*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Rusya Federasyonu Hükûmeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/3445) esas numaralı Kanun Teklifi 24 Şubat 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 5 Mart 2021 tarihinde ise Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, yine, ilk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcimiz Faruk Bey'e veriyorum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ediyorum.

Sanıyorum 8 Ekimdeydi, Bakan Yardımcımız Sedat Bey Rusya'yla ilişkilerimizin farklı veçhelerine ilişkin Komisyona bilgi sunmuştu. Dolayısıyla ben çok fazla ayrıntıya girmeyeceğim ancak Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlatmış olduğu savaş, kara yolu ulaştırmasını bugün de çok anlamlı ve önemli hâle getirdi. Şu anda özellikle Ukrayna üzerinden Rusya'ya kara yolu geçişlerinde sorunlar var, ciddi sorunlar var, dolayısıyla Gürcistan hattı biraz daha önem kazanmaya başladı. Bu çerçevede, aslında 1988 yılında Sovyetler Birliği'yle imzalanan kara yolu taşımacılığı anlaşmasının güncellenmesi hedefleniyor. 6 Kasım 2020 tarihinde Moskova'da imzalanan bu anlaşmayla kara yolu taşımacılığına ilişkin karşılaştığımız bazı sorunlar aşılmaya çalışılıyor. Toplam yüklü ağırlığı 6 tonun altında kalan taşıtlarla yapılan ikili ve transit taşımalarda geçiş belgesi aranmayacak. Yeni alınan taşıtların boş olarak ihracatları yine geçiş belgesinden muaf olacak. Her yılın sonunda artan geçiş belgelerinin müteakip yılın 31 Ocak tarihine kadar geçerli olacağı hükme bağlanıyor. Bunun için her yıl ayrı bir protokol yapılma zorunluluğu bu anlaşmayla ortadan kalkacak. Elektronik geçiş belgelerinin kullanımının önü

* (2/3445) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

açılıyor. Yine, Türkiye’Ye girişte uygulanan 550 litre akaryakıt kısıtlaması yasal bir zemine oturtuluyor. Rusya tarafı anlaşmanın onay işlemlerini tamamladı, biz de bu çerçevede, onaylanması hususunu Komisyonunuzun takdirine sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Faruk Bey.

Ulaştırma Bakanlığımızı ekleyeceği bir şey var mı?

Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜRÜ MURAT BAŞTOR – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan Yardımcımız aslında anlaşmanın genel hükümlerinden bahsetti. Aslında, 1988 yılında Rusya ile Türkiye arasında imzalanan anlaşmanın güncellenmesini içeriyor bu anlaşma. 3 farklı toplantıyla bu anlaşmanın güncel hâlini biz Rus mevkiidâşlarımızla masaya yatırdık ve şu andaki anlaşma ortaya çıktı. Özellikle Rusya’yla yapılan taşımalarımızda ve diğer ülkelerle yapılan taşımalarımızda geçiş belgeleriyle bir taşıma yapıyoruz ve malumunuz, bu belgeler bir kotaya tabi. Bu anlaşma bize 6 tonun altındaki araçlarda belge muafiyetini getirecek ve ihraç taşımalarda elimizi oldukça güçlendirecek.

Elektronik geçiş belgeleri konularında da birtakım hükümler getirdik. Bu da bizim için son derece önemli. Herhangi bir basılı belgeye ihtiyaç duymadan, tamamen elektronik ortamda Rusya’yla karşılıklı taşıma gerçekleştirebileceğiz. Özbekistan’la elektronik geçiş belgesi konusunda bir taşıma başlattık; inşallah, önümüzdeki süreçte, bizim için taşımacılıkta önemli partner ülke olan Rusya’yla da bu şekilde taşıma gerçekleştirmiş olacağız bu anlaşmayla birlikte.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güzelmansur, buyurun.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Teşekkür ediyorum öncelikle Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım; öncelikle hayırlı uğurlu olmasını diliyorum hem bu yeni görevin hem yeni atamaların.

Şimdi, bu madde, özellikle Türkiye’deki hem ihracatımızı hem nakliye sektörümüzü en çok etkileyecek maddelerin başında geliyor. Biz bu maddenin sıkıntısını hem lojistik olarak sürekli yaşıyoruz hem de ihracatçılardan sürekli aynı şikâyetleri alıyoruz. Bundan dolayı ben çok önemsiyorum, teşekkür ediyorum öncelikle bunu dile getirdiğiniz için Sayın Başkanım.

“6 tonun altındaki araçlarda geçiş belgesi aranmayacak.” dediniz. Zaten bizim, Rusya’ya 6 tonun altında herhangi bir araç gitmiyor ki, çoğu frigorifik araçlar ve tır araçlar. Yani gönül isterdi ki bunlar 6 ton altı değil de 6 ton üstü olsun, bu bir.

Bir de en büyük sıkıntı... Biliyorsunuz, Türk tırlarında, nakliye sektöründe bu geçiş belgesinden dolayı sancılı bir süreç yaşanıyor. Niye? Mesela, Rus tırları, bizde bir geçiş belgesi sınırı olmadığı için istedikleri zaman Türkiye’ye geliyorlar, istedikleri yükleri alıyorlar ve bu yüklerle de Türk firmaları bu geçiş kotasından dolayı rekabet edemiyor yani onlar bize bir geçiş kotası koyuyorlar ama biz onlara koymuyoruz; bunun bir an önce kaldırılması gerekiyor Sayın Bakanım. Yani ben bunun için de, özellikle şimdi, Ukrayna’daki bu sıkıntılardan dolayı, bu savaştan dolayı süreç biraz yavaş işliyor

düşüncesindeyim çünkü biliyorsunuz, Ukrayna'dan geçiş olmadıkça hep Rusya üzerinden veya Avrupa ülkeleri üzerinden bir geçiş yapılıyor. Bu konunun bence biraz daha farklı bir şekilde ele alınıp 6 ton altında değil de 6 ton üstünde geçiş belgelerinin tamamen kaldırılması gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, teknik bir husus ama galiba imzacılar isimlerini çok yazmıyor, imzaları var da isimleri yok. Ben o imzadan “Samsar” diye çıkarıyorum soyadını, muhtemelen bizim oradaki Büyükelçimiz olabilir ama diğerinin imzasını tanımıyorum; bir titri falan yazmıyor, herhâlde gözden kaçmıştır.

Benim sormak istediğim... Şimdi, bu anlaşma Rusya, Ukrayna'yı işgal etmeden önce imzalandı tarihine baktığımda. O dönemin koşulları ve ihtiyaçlarına göre şimdiki dönem tabii ki daha farklılık arz ediyordu.

Şunu soracağım: Rakamlar nedir yani ne kadar otobüs, kamyon -6 ton altı, 6 ton üstü- geçiyordu, şimdi ne kadar geçiyor? Yani bayağı bir değişiklik oldu Şubat 2022 sonrasında, muhtemelen yaptırımlar dolayısıyla da olabilir; bu birincisi.

İkincisi, Sayın Bakan Yardımcısı doğal olarak, daha önce Komisyonumuza verilen brifingi hatırlattı, önemliydi -bu konu çok konuşuldu mu, hatırlamıyorum; birçok önemli konuyu konuştuk- ama ben orada sorduğum bir soruya çok yanıt alamadığımı hatırlıyorum, çok da gizliliği olan bir soru değildi, sizin de ilgi alanınızla yakından ilgili aslında. Avrupa Birliği aşama aşama yaptırımlar uyguluyor. Önce kendi ülkelerine ya da kendi ülkelerine yapanlara, sonra da çevre ülkelere yani kendisiyle iş içinde olan... Örneğin “X” ülkesi Rusya'yla da iş yapıyorsa eğer, o “X” ülkesinin kendisiyle işlerine ilişkin yaptırımları çok gördük ama bu, Türkiye'yi ne kadar etkiliyor bağlamında o dönem sorduğum soru hâlâ geçerliliğini koruyor.

Tabii ki Sayın Güzelmansur'un dediği gibi taşımacılık sektörümüzün gelişmesi hepimizi memnun eder, bu konuda biz katkı sunmaktan da büyük memnuniyet duyarız. Şu dönemde Rusya'yla ticaret anlamında Türkiye'nin önemli bir potansiyeli olduğunu kabul ediyoruz. Buradaki tek dikkat etmemiz gereken konu -her fırsatta söylüyoruz- yaptırımlar. Tarafı olmasak bile yaptırımı delen ya da yaptırımı istismar eden ülke gibi algılanmaktan kaçınmamız gerektiğini her fırsatta söylüyoruz; değişik toplantılarda, iktidar yetkilileri de değerli bürokratlarımız da zaten buna dikkat ettiklerini söylüyorlar. Bu anlaşmanın böyle bir sakıncası var mı? Yani işgalden önce yapılmış bir anlaşma, şimdi farklı bir konjonktürde değerlendiriyoruz, Genel Kurula da inecek, sonra “Ya, biz buna dikkat etmemişiz ama şöyle de bir yere ucu dokunuyormuş.” noktasına gidebilecek bir şey var mı?

Galiba, son sıcak gelişme, bir başlık görmüştüm. Sayın Borrell, Avrupa Birliğine ya da AB kurumlarına yazdırdığı bir mektubunda Türkiye'nin Rusya'yla olan ilişkilerinin endişe verici... Kendileri açısından, bu, tabii ki onlar endişe duyuyor olabilir. Biz sadece kendimizi düşünüyoruz, kendi çıkarımızı düşünüyoruz. Ama kendi çıkarımız bir taraftan kamyoncumuzun ve bu nakliye işinin genişlemesidir, bu doğru ama bir taraftan da yaptırımları delen ülke, yaptırımları istismar eden ülke olmamız lazım. Yaptırımın tarafı değiliz, yaptırımlara uymak zorunda değiliz ama ortada olan, işgal edilmiş bir ülke var, insanları öldürülmüş, sivilleri öldürülmüş, milyonlarca insan Türkiye dâhil, dünyanın dört bir yanına dağılmak zorunda kalmış bir ülke var. Bir de buna, işte, saldıran bir ülke var. O yüzden bir sakıncaları olabilir mi? Bu veçheleriyle acaba değerlendirildi mi buraya getirilmeden önce; bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, başka söz almak isteyen? Peki.

Siz değerlendirmenizde bulunun Sayın Kaymakçı, sonra ben de Sayın Borrell'e ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışişleri Komisyonundan bir cevap vereyim.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, ben genel sorulara, genel değerlendirmelere ilişkin bazı yorumlarda bulunmak istiyorum. Ama Sayın Vekilimizin sorduğu sayılar, işte, teknik ağırlık konularında belki Ulaştırma Bakanlığı temsilcimiz bize bilgi sunabilir.

Doğru, Avrupa Birliği şu ana kadar, Rusya'ya karşı 8 tane yaptırım paketi kabul etti. Keşke Türkiye-AB ilişkileri bizim de istediğimiz düzeyde olmuş olsaydı da Türkiye de aslında bu sürecin içinde yer almış olsaydı ancak maalesef, Avrupa Birliğinin Türkiye'yi biraz marjinalleştirmesi, şu andaki durumun nedenlerinden bir tanesi. Ama Türkiye buna rağmen, Avrupa Birliğinin yaptırımlarını anlıyor ancak kendi çıkarlarını da korumak durumunda, kendi politikasını da gütmek zorunda. Biz, gerçekten şu ana kadar Avrupa Birliğinin Rusya'ya karşı uyguladığı yaptırımların delinmesine zemin oluşturacak hiçbir adımı atmadık. Hatta bu konuda getirilen önerileri reddettik yani açıkça söyleyebiliriz. Dolayısıyla bizim o konuda elimiz gerçekten sağlam. Biz, siz de söylediniz, bu saldırıyı, savaşı anlamsız, hukuksuz buluyoruz. Ukrayna'nın birliği ve bütünlüğünü de sonuna kadar savunuyoruz. Dolayısıyla burada herhangi bir tereddüt söz konusu değil. Buna karşın, Türkiye kendi önlemlerini de uyguluyor yani işte, Montrö çerçevesinde Boğazlardan geçişlere ilişkin uygulamalar veya uluslararası toplumda, uluslararası kuruluşlarda, Avrupa kuruluşlarında Rusya'ya ilişkin alınan kararlarda da Türkiye kendi önlemlerini uyguluyor.

Borrell bu konuyu tabii, gündeme getiriyor. Bunu maalesef, özellikle komşularımız, Türkiye aleyhinde kullanmak istiyorlar. Yani aslında diğer AB ülkelerinden bu konunun pek gündeme getirildiğini biz hiç duymadık ama komşu ülkelerimiz, özellikle Türkiye'ye karşı, Avrupa Birliğinin her bir anını, fırsatını, toplantısını kullanarak bu konuyu gündeme getiriyorlar. Bunun üzerine hani bize bu konu iletilmiş. Biz de verilerimizi, bilgilerimizi paylaştık ve Türkiye'nin herhangi bir şekilde, AB yaptırımlarını deldiğine, deldirilmesine zemin hazırladığına veya bunu kolaylaştırdığına dair hiçbir durum yok, hiçbir veri yok; bunu da karşı tarafa ilettik. Hatta şu anda biliyorsunuz Avrupa Birliği Genel İşler Konseyi toplantıları var. Bu konularda da bu konu gündeme getirildi. Biz de yurt dışındaki bütün temsilciliklerimize de bu konuda bir bilgilendirme yaptık Sayın Bakanımızla. Borrell'e, geçmişte verdiği bilgiyi yine aktardı. Hatta hatırlayacaksınız, Borrell yaklaşık iki hafta önce -yanılmıyorsa- Avrupa Parlamentosunda yaptığı bir konuşmada da Türkiye'nin yaptırımları delmediğini, buna dair bir veri olmadığını, Türk makamlarından bilgi aldığını söylemişti ama bu yaptırımların bize olumsuz yansımaları var yani genel olumsuz yansımaların yanı sıra, özel olarak da Türkiye'de yatırımda bulunan bazı firmalara, bazı yöneticilere ilişkin olarak AB'nin almış olduğu yaptırımlar, bize vermemesi gerektiği şekilde zarar verebiliyor. Bunlar çok büyük rakamlar değil ama yine de haksız olduğunu düşündüğümüz, kaldırılması gerektiğini düşündüğümüz bazı kısıtlamalar var. Bu konuda da girişimde bulunuyoruz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Kaç kişi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Yani sayı olarak Türkiye'de de yatırım yapan birkaç isim gündemde. Çok büyük firmalar değil ama sonuçta Türkiye'deki bir yatırım, Türkiye'deki kayıtlı bir firma veya isim, işte Rusya'ya destek veriyor veya Rusya'da

da faaliyette bulundu diye bize göre haksız bir yaptırıma tabi. Bunların düzeltilmesi için girişimde bulunuyoruz. Düzeltiyorum; bu durumlardan bir tanesinde de gelişme kaydedildi ve Avrupa Birliği gerçekten geri adım attı yani.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Evet, Murat Bey, sizin eklemek istediğiniz bir şey var galiba.

Buyurun.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜRÜ MURAT BAŞTOR – Sayın Başkanım, özellikle bu geçiş belgeleri konusunda biz Rusya’yla, bu anlaşmanın haricinde, Kara Ulaştırması Karma Komisyon toplantılarımızı yapıyoruz düzenli ve kotaları bu toplantılarda belirliyoruz. Geçtiğimiz yıl, Rusya’yla ikili taşımalar için 8 bin olan kota, 16 Mayıs 2022 tarihinde, en son yaptığımız Kara Ulaştırması Karma Komisyonu toplantısında 20 bine çıkartıldı; transit taşımaların kotası 6 bin iken 35 bine çıkartıldı ki bu bizim için çok önemli bir gelişme oldu çünkü Sayın Vekilim, sizin de bahsettiğiniz gibi, geçmişte bu konuda çok ciddi sıkıntılar yaşıyorduk ancak en son yaptığımız toplantılar silsilesinde ve 16 Mayıs 2022 tarihinde yaptığımız protokolde, bu kotaları 20 bin ve 35 bin olarak revize ettik. Ve biz hem Türkiye’den Rusya’ya hem de Rusya’dan Türkiye’ye ithal ve ihrac taşımalarda Rus taşımacılardan yaklaşık olarak 2 kat daha fazla taşıma yapıyoruz diyebilirim. En son, 30 Kasım 2022 tarihinde, sistem üzerinden aldığımız rakamlara göre, Türk plakalı taşıtlar Türkiye’den Rusya’ya 18.804 taşıma yaparken Rus plakalı taşıtlar 10.956 taşıma yaptı yani Türkiye’den Rusya’ya ihrac taşımalarda pazar tamamen bizim elimizde. Yine, aynı şekilde Rusya’dan Türkiye’ye ithal taşımalarda da 30 Kasım tarihi itibarıyla, Türk plakalı taşıtlarla 13.648 taşıma yaparken Rus plakalı taşıtlar yaklaşık bunun yarısı yani 7.445 adet taşıma gerçekleştirdi. Biz, bölgemizde sadece Rusya değil, diğer komşu ülkeler ve Asya ve Avrupa ülkelerinde taşıma sektöründe, taşıma pazarında nakliye ve lojistik alanında ciddi taşımalar gerçekleştiriyoruz. Bir örnek verecek olursak, geçtiğimiz sene, biz ilave belgelerle birlikte yaklaşık 1,5 milyon taşıma yaparken, Türkiye’ye yabancı plakalı taşıtlar yaklaşık 450 bin-500 bin adet taşıma gerçekleştirdi ve bu da şunu gösteriyor ki biz hakikaten hem Türkiye’den dış ülkelere, yabancı ülkelere ve yabancı ülkelere de Türkiye’ye yapılan taşımalarda lojistik alanda ciddi bir paya sahibiz; bunu ifade edebiliriz. Ve söylediğiniz, belirttiğiniz gibi, bu anlaşma, Rusya-Ukrayna krizi öncesi görüşüldü; sonrasında, gelişmeler çerçevesinde, anlaşmamızı olumsuz etkileyecek bir husus biz öngörmüyoruz çünkü temel çerçeveleri çiziyor. Az önce de belirttiğim gibi, biz -diğer detay konuları, kotalar gibi ki bizim için en önemlisi bu- kotalar sorununu kara ulaştırması karma komisyon toplantılarında muhataplarımızla etrafıca değerlendiriyoruz ve çalışmalarımızı bu çerçevede yürütüyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Sayın Güzelmansur, buyurun.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Sayın Genel Müdürüm, öncelikle teşekkür ederim.

Tekrar söylüyorum; şimdi, 18.804; ben bu rakamlara hâkimim. Şimdi, 10.956 Rus aracı girmiş Türkiye’ye ama bu, daha önceye baktığınız zaman, daha önceki yıllarda 2 bin, 3 bindi, şimdi yükseldi. Niye yükseldi? Çünkü kota yetersizliği olmuş oluyor. Yani gönül ister ki mesela... Şimdi, 18.804; zaten toplam kotamız 20 bin yani ihracatımız arttığı zaman yine aynı sıkıntıları yaşamış olacağız. Yani bu madde Meclisten geçeceği zaman hem Rusya’da hem Türkiye’de en azından bu tamamen kaldırılırsa... Yani bunun üzerine kaldırılması için bir baskı yapılırsa bunun hem Türkiye’deki ihracatçıları bakımından hem nakliyeciler bakımından çok büyük bir artışı olacak. Yani ben bu konuda da... Bu 20 bin kotası

ki o toplantılarda sizin ısrarla mücadele etmenize rağmen ancak bunu 20 bine çıkardılar; ben takip ediyorum, biliyorum ama bu 20 bin çok yetersiz bir rakam. Yarın ihracatımız arttığında yine araçlarımız kapıda kalacak. İlk on günde bu kota doluyor, daha sonra Rus tırlarına bunlar nakliye olarak verilmiş olacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜRÜ MURAT BAŞTOR – İlave edebilirim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Çakırözer’in de bir söz talebi var, ondan sonra beraber değerlendirin.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sağ olun Başkanım.

Bu konuyla ilgili değil ama Faruk Bey’e sormak istediğim bir konuydu. Rusya, Türk vatandaşlarına vize uyguluyor mu? Bir ara yoktu, sonra kondu, kaldırıldı mı sonra? Konuşmalarda onu soracaktım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Murat Bey, sizden başlayalım, buyurun. Size olan soru daha uzundu, onun için sizden başlıyorum, sonra Faruk Bey’e söz veririm.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜRÜ MURAT BAŞTOR – Teşekkür ediyorum.

Bizim yaptığımız bütün görüşmelerde, toplantılarda Ulaştırma Bakanlığı olarak nihai hedefimiz, kotasız bir taşıma. Yani bütün toplantılarda aslında muhataplarımızla bunun müzakeresini yapıyoruz, çetin pazarlıklar yapıyoruz ancak her zaman da istediğimiz sonuçları alamıyoruz. Yabancı ülkeler taşıma pazarının bizim elimizde olduğunu da bildikleri için kota barikatını bizim karşımıza maalesef çıkartıyorlar ama dediğim gibi, bizim bütün toplantılarda tamamen belgesiz ve kotasız taşıma nihai hedefimiz. Geçtiğimiz yıllarda da birçok ülkeyle aslında kotaları kaldırdık ve ciddi anlamda da artırdık. Rusya’yla da bütün pazarlıklarımız, bütün müzakerelerimiz hep bu yönde oldu ama en son yaptığımız 16 Mayıs 2022 tarihindeki toplantıda, yoğun çabalarımıza rağmen rakamlar 8 binden 20 bine ve transit taşımalarda da yine 6 binden 35 bine çıkarıldı. Bu rakamlar, muhtemelen -sizin de belirttiğiniz gibi- önümüzdeki senelerde taşıma sayılarımızın ve ihracatımızın artmasıyla yine karşımıza sorun olarak gelecek Sayın Vekilim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hep beraber çalışacağız artırmak için.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI ULAŞTIRMA HİZMETLERİ DÜZENLEME GENEL MÜDÜRÜ MURAT BAŞTOR – Yine, bizim çalışmalarımızda tamamen kotasız bir taşıma yönünde mücadelelerimiz sürecektir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – İnşallah; teşekkür ediyorum.

Faruk Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Teşekkür ederim.

Rusya Federasyonu’yla vize muafiyeti anlaşması 2010 yılında imzalanmıştır ancak Rusya umuma mahsus pasaportlarımıza 2015 yılında tekrar vize uygulaması başlatmış, bu uygulama şu anda devam ediyor; hususi ve hizmet pasaportu hamilleri ise vizeden muaf. Şu andaki uygulama bu.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE RUSYA FEDERASYONU HÜKÜMETİ
ARASINDA ULUSLARARASI KARAYOLU TAŞIMACILIĞI ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 6 Kasım 2020 tarihinde Moskova’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3445) esas numaralı Kanun Teklifi’nin komisyon raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödün, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı’nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00’ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Gündemimizin 6’ncı maddesine geçiyoruz.

6.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4324) ()*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

* (2/4324) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir

(2/4324) esas numaralı Kanun Teklifi 18 Mart 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 23 Mart 2022 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, yine ilk sözü Dışişleri Bakanlığı Temsilcimiz Sayın Kaymakçı'ya veriyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli üyeler, Etiyopya Sahra Altı Afrika'da en köklü ilişkilerimiz ve en kapsamlı ilişkilerimiz bulunan ülkelerden bir tanesi. Şu anda aslında Afrika Kıtası'nda, daha doğrusu Sahra Altı Afrika bölgesinde en fazla yatırım yaptığımız ülke; 2,5 milyar dolar civarında. Ticaret hacmimiz de her geçen yıl artıyor. Sanıyoruz yıl sonu itibarıyla ticaret hacmimiz 400 milyon dolar civarını bulacak. Temaslarımız artıyor. Ayrıca Etiyopya, Afrika Birliği Örgütünün merkezi de olan bir ülke. Dolayısıyla, özellikle Afrika Boynuzu coğrafyasında ağırlığı olan ve ilişkilerde özel önem verdiğimiz ülkelerden bir tanesi.

Ülkede iç kavga, iç çatışma devam ediyor; Afrika Birliğinin de girişimleri ve bizim de destek olduğumuz çabalarla 2 Kasım 2022 tarihinde bir ateşkes sağlandı, biz de bu ateşkes sürecini destekliyoruz ve taraflara istikrar, barış çağrısında bulunmaya devam ediyoruz.

Bizim aslında 2006 yılında Etiyopya'yla imzalamış olduğumuz bir askeri çerçeve anlaşması mevcuttu fakat bu anlaşma ilk nesil, eski bir anlaşma; dolayısıyla, yeni nesil bir anlaşmaya ihtiyaç duyduk. Aslında 2014 yılında askeri ateşlik de açmıştık, dolayısıyla askeri ateşliğimizin de telkinleri ve ortaya çıkan gerekler çerçevesinde 18 Ağustos 2021 tarihinde Etiyopya Başbakanının Ankara ziyareti sırasında 2 Savunma Bakanı mevcut anlaşmamızı imzaladılar.

Anlaşmanın temel amacı, Etiyopya'yla askeri ilişkilerimizin yeni, güncel bir ahdi zemine kavuşturulması ve askeri iş birliğinin geliştirilmesi. Anlaşma kapsamında iki ülke güvenlik kuruluşlarının ihtiyacı olan savunma sanayisi ürünlerinin ve hizmetlerinin doğrudan tedariki, geliştirilmesi, üretilmesi, üçüncü taraflara satılması, envanterde bulunan sistem ve platformların bakımı, idamesi, modernizasyonu, bunlara ait teknolojinin transferi, eğitim, bilgi ve belge alışverişinde iş birliği kurulması öngörülmüyor.

Etiyopya tarafı 23 Haziran 2022 tarihinde kendi onay süreçlerini tamamladığını bize bildirdi, bizdeki onay sürecini Komisyonumuzun takdirine sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığı temsilcimiz...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Söyleyecek bir şeyimiz yok efendim; katkılarınızı bekliyoruz, değerli desteklerinizi bekliyoruz sayın vekillerim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Sayın Erozan, buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, biraz evvel Utku Bey'in söylediği yerden devam edeyim yine. Biraz evvel hem Utku Bey değindi hem Sayın Bakan Yardımcısı değindi, Etiyopya'da bir iç karışıklık ortamı devam ediyor ama mesele bundan da ibaret değil; herhâlde biz bu anlaşmayı 18 Ağustos 2021 tarihinde Mısır Cumhurbaşkanı Sisi'nin gözüne soka soka imzalamışızdır, bakın, Mısır'ın gözüne soka soka imzalamışızdır. Şimdi, İHA'lar, SİHA'lar satacağız; kime karşı kullanacak bunları Etiyopya? El sıkıştığımız Sisi'ye karşı. Şimdi, buradan bir soru geliyor kaçınılmaz olarak gündeme. Biraz evvel

arkadaşlarımız bu anlaşma yapılırken bir eş güdüm olduğunu söylediler yani Millî Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı arasında “Böyle bir anlaşma yapılsın mı?” diye; tamam, orada mesele yok ama onaylanması için aynı eş güdüm yapılıyor mu? Yani bu anlaşmanın onaylanması zamanlı mıdır şimdi? Sisi alkış mı tutacaktır bu anlaşmaya? Soruyorum, neresine sokacağız Sisi’nin?

Teşekkür ederim.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Alışkanlık hâline getirdiler ya bu İYİ Partililer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Erozan, o son dediğinizi ben anlayamadım.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Çok ayıp ya, çok ayıp.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – “Kulağına” dedim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – “Kulağına” derken?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Vallahi bir alışkanlık hâline getirdiniz, burası Meclis; bu üslup size hiç yakışmıyor.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Burada herkes çok öyle anlamadı.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Ama söyledim “kulağına” dedim, arkadaşlar zabıtlardan bakabilir.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Hiçbirimiz kaldıramayız böyle şeyleri. Her şeyde yapıyorlar, Mecliste de yapıyorlar aynı şeyi.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey, buyurun.

HASAN TURAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, şimdi, doğrusu şöyle bir durum var: Tabii ki ülkemiz birtakım ülkelerle anlaşma yaparken fayda-maliyet analizini yapmalıdır, yapıyordur da; bunu herkes yapıyor ama genelde muhalefetteki arkadaşlardan şöyle bir şey duyuyoruz: Birine bir şey satıyorsunuz, “Bu kimi rahatsız eder, kimi ürkütür, kiminle aramızı bozar?” Diyelim ki Rusya’dan S-400 aldınız, “Ne faydası var? Teknoloji transferi oldu mu?” Şimdi, birine bir şey satıyorsunuz -geçtiğimiz günlerde Komisyon da oldu- Özbekistan’a bir şey satıyorsunuz “Bu kimi rahatsız ediyor? İnsan haklarıyla ilgili raporlardan haberiniz var mı?” Yani milletimizin arasında bu konularla ilgili anlatılan çok sayıda fıkralar var, hülasa cümlesi şudur: “Ya, siz kimden yanasınız?” derler ya. Arkadaşlar, Amerika silah satmıyor, terör örgütlerine gözümüzün önünde dağıtıyor; dağıtıyor yani. Bütün bir uluslararası toplumun “terör örgütü” olarak tanımladığı, kabul ettiği, sözüm ona kendilerinin de kabul ettiği örgütlere gözümüzün önünde silah dağıtıyor. Biz de uluslararası hukuka göre anlaşma yapıyor, silah satıyoruz ama kullanılacağı yerin bile garantisini isteyen arkadaşlarımız var. O zaman da bize biraz önceki soruyu sormak geliyor. Şimdi, burada bugün örneğin ülkemizde Rusya Duma Başkanı vardı, Meclis Başkanı, Meclisimiz olarak görüşme yaptık, Meclis Başkanımız ve Komisyon üyeleriyle; Cumhurbaşkanımız da kabul etmek üzere, biraz önce Külliye’ye gittiler. Şimdi, biz Rusya’yla burada ilişkilerimizi çok yönlü olarak geliştiriyoruz ama bu bizim Ukrayna’yla olan ilişkilerimize yansımıyor. Biz bağımsız bir ülkeyiz, biz ilişkilerimizi kurarken milletimizin menfaati, ülkemizin çıkarı için kurarız. Avrupa’yla da kuruyoruz, geliştiriyoruz; en çok ticaretimiz Avrupa’yla ama birinden birini tercih etmek zorunda değiliz yani böyle bir mecburiyetimiz yok. Bunun da her zaman altını çok bağımsız, özgür bir duyguyla çiziyoruz; böyle bir mecburiyetimiz yok.

Şimdi, Etiyopya-Mısır arasındaki ilişkilerin –biz dünya barışından yanayız- iyi olmasını arzu ederiz, bu bizim genel ilkemiz, prensibimiz ama diyelim ki iyi değil, onların arasında problemler var, buna ortak olmak zorunda değiliz. Hemen birini terk edip öbürünü tercih etmek durumunda değiliz. Herkes bu ülkenin ilişki kurduğu ve kuracağı ülkelerin mutlaka önceliklerinin hesabını yapıyordur,

nasırına basmamak için elinden geleni yapıyordur, gayreti gösteriyordur ama birinci planda da ülkemizin çıkarlarını gözeteceğiz. Meclis gündemimize gelmiş, yıllar önce imzalanmış bir metin var. Bugün de Komisyonumuza geldi, yarın öbür gün de Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna gelecek. Ülkemizin çıkarı için, menfaati için biz de bunu görüşüyoruz. Gerisi bizim için... Hani, bundan sonrasını Mişon düşünsün.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bizim partilerimizin genelde burada görüşleri “Ya, bizim savunma sanayimiz gelişmesin.” değil. Aslında izah ettim az önce söylerken ama çok kısa tekrar söyleyeyim: Öyle bir şey değil ama yaptığımız bir anlaşma ya da bir şeyin ucu bizim kendi ulusal çıkarlarımıza zarar verme potansiyeli taşıyorsa bu Komisyon bunun için var yani bunu konuşmak için var. Bu Komisyon bunları konuşmayacaksa -Sayın Erozan’ın sorduğu gibi ya da benim ya da diğer arkadaşlarımızın- bu soruları gündeme getirmeyeceksek zaten anlamı yok bunun, hem buranın hem Genel Kurulun. Yani o yüzden, mesela Sayın Erozan Mısır’ı hatırlattı, Etiyopya konusunda Sayın Bakan Yardımcısı az önce yanıt vermedi, şimdi yanıt verir mi bilmiyorum ama basında çıkan haberleri Dışişleri Bakanlığı yalanlamadı, yalanlasaydı açıklardı az önce. Etiyopya’ya silah satışı nedeniyle Türkiye Cumhuriyeti Addis Ababa’daki Büyükelçiliğini taşımak zorunda kaldı, tamam mı? İyiydi, kötüydü demiyorum ama sonucu bu oldu. Şöyle: Benim de az önce söylemeye çalıştığım yapıcı bir öneriydi ve bunun üzerinde düşünmesi lazım kurumlarımızın. Tabii ki satalım, tabii ki nasıl biz şey yapıyoruz. “Bize nasıl yasak koyarsınız?” diyoruz ama ülkenin içine bakmak lazım. Ülkede bir iç savaş varsa ve siz hükûmete veriyorsunuz ama iç savaştan bahsediyorsak, iç savaşın diğer galibi hükûmet olduğunda ya da öyle bir potansiyel olduğunda doğal olarak sizi düşman sayacak, çıkarlarınızın daha büyük tehlikeye girme riski var. O yüzden, bu satışlarda yani “Satmayalım aman.” değil ama bir mekanizmanın... Eminim vardır da, Sayın Büyükelçi onu söyledi zaten, “Siz bunu istişare ettiniz mi?” diye sormasının sebebi de o. Yani bir yere ucu dokunuyor mu bunun? Mesela, doğru, ben dikkat etmemiştim, ben de not aldım kendime, Mısır’la “zalim Sisi” “darbeci Sisi” döneminde imzalamışsınız ama şimdi, mango suyu gönderiyor Sisi. Külliye’de -bilmiyorum içti mi Sayın Çağatay Kılıç ama- sarayda mango suyu ikram ediliyor. Kim gönderiyor? “Sisi gönderdi.” diyor Sayın Erdoğan.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Siz maşallah Külliye’nin içinde ne ikram edildiğini benden iyi biliyorsunuz vallahi, bayağı hâkimsiniz konuya yani.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Hayır, saray yazarları söylüyor, biz okuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Benim saray yazarı diye tanıdığım kimse yok. Külliye diye bir yer var ama saray yazarı nedir bilmiyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Abdulkadir Selvi yazdı.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Şimdi, şöyle; Sayın Erozan diyor ki: “Böyle bir dönemde, “Mısır’la düzeltmeye çalıştığınız ilişkiye zarar vermesin.” Aslında onu anlatıyor, hakikaten de doğru. O yüzden, Dışişleri Bakanlığı ne diyecek bilmiyorum ama çıkan yorumlar da bu konuda Mısır’ın... Yani aralarında galiba bir baraj var, o kadar ben bilmiyorum dengesini ama eminim, Bakanlığınız ve ilgili şeyler biliyordur. Rönesans Barajı galiba, o bölge nedeniyle aralarında çok ciddi sıkıntı var. Askerî anlaşmanızla siz stratejik üstünlük verdiğinizde –verebilirsiniz, bu bir tercihtir; Hasan Bey söyledi, haklı- ucu bir şekilde sizin diğer ilişkilerinizi etkiliyorsa ondan sonra olmuyor. Sonra “Siz

normalleşmeye mi karşısınız?” diyorsunuz bize. Hayır, normalleşmeye karşı değiliz ama başta yapılan hataları sonra telafi etmek çok zor oluyor, bedeli oluyor. Bunun bedelini halka bir anlatın dediğimizde anlatmıyorsunuz. O yüzden zamanında uyarılarımıza kulak verilse belki hatalar gerçekleşmezdi; örnek Suriye, örnek Mısır, onlarca örnek sayabiliriz. O yüzden ben, bu anlaşmanın gerek Etiyopya’daki... Sayın Bakan Yardımcısı “İçeride yeni bir çözüm bulundu.” dedi -doğru anladıysam tarihi- galiba kasımda bir anlaşma imzalandı ve umarım bir istikrar olur, umarım barış olur. Türkiye sanki bir iç savaşın tarafını tutuyormuş gibi olmasın, öyle bir şey istemeyiz ama Mısır’la ilişkilerimize zarar verecekse de bir kere daha düşünülmesi gerekir diye düşünüyorum.

Diğer konuda da biz savunma sanayimizin gelişmesinden gurur duyuyoruz. Bakın, gerek Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına bağlı şirketlerimizin gerekse özel şirketlerimizin -içinde son dönemde popüler olan İHA’ların, SİHA’ların da olduğu ama aynı şekilde ASELSAN’ın, HAVELSAN’ın, ROKETSAN’ın, TAI’nin- ürettiklerinin satılmasından gurur duyuyoruz; Komisyon olarak, Meclis olarak satılmasına katkımız olacaksa tabii ki ama bunlar satılırken bunların daha sonraki aşamalarında, Türkiye Cumhuriyeti’nin ulusal çıkarlarına önceden düşünülmeyen zararları olacaksa bunun bir denetiminin ya da bir iç denetiminin kurumsallaşması gerektiğine inanıyoruz. Yoksa sonradan olmuyor işte, büyükelçiliği kapatmak zorunda kaldınız çünkü tehlike arz etti işte şey... E, o zaman ne oluyor? Kendi çıkarınıza zarar vermiş oluyorsunuz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Utku Bey, toparlayalım lütfen, rica ediyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bunlarla karşılaşılmasın demek istiyorum yoksa satılmasın, işte, engel konulsun, öyle bir şey demiyoruz çünkü biz de Türkiye’ye uygulanan haksız yaptırımların kalkmasını her fırsatta, her yerde ifade etmeye çalışıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erozan...

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Ben basite indirgeyeyim sorumu, benim duymak istediğim şu: 1’inci kısmını biraz evvel arkadaşlardan duydum. Bu anlaşma ya da özellikle böyle savunma, askeri veya başka ülkelere yansımaları olacak herhangi bir anlaşma yapılmadan, imzalanmadan kurumlar arası bir eş güdüm olduğunu anladım; not ediyorum, teşekkür ediyorum.

Ben şu cümleyi de duymak istiyorum: Bu anlaşma imzalanırken kurumlar arası eş güdüm yapılmıştır ve bu anlaşma Meclisin onayına sunulmadan, onay zamanlaması ve yansımaları konusunda da bir eş güdüm yapılmıştır, onu sordum ben. Şimdi, böyle bir eş güdüm yapıldı mı? Aradan geçen ve uluslararası konjonktürdeki değişiklikler ve Türkiye-Mısır arasındaki ilişkilerdeki müspet eğilim dikkate alınarak -imzayı anladım- “Onay sürecinde 2’nci bir değerlendirme yapıldı mı?” sorusunun cevabını lütfedebiliyorlarsa lütfetsinler.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Bayağı soru geldi size bu sefer.

Faruk Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet, gerek bu tür anlaşmaların hazırlık, müzakere gerek onay sürecinde eş güdüm var. Yani ilgili bakanlıklarımız zaten kendi anlaşmalarını takip ediyorlar ve bize sık sık hatırlatıyorlar “Şu anlaşmamız ne oldu?” diye, “Bu anlaşmamız ne oldu?” diye. Dolayısıyla bu, aynı zamanda Millî Savunma Bakanlığımızın da öncelikli gördüğü, zamanlaması konusunda herhangi bir hassasiyet hissetmediğimiz bir anlaşma, niye bunu

söylüyoruz? Çünkü ne Dışişleri Bakanlığı’nda ne Millî Savunma Bakanlığımızda bu anlaşmanın özellikle X ya da Y ülkesine karşı yapıldığına dair herhangi bir düşünce yok yani bu, bizim Etiyopya’yla olan yakın, derin ilişkilerimizin meşru temelini güncellemek üzere yaptığımız bir anlaşma. Benzer anlaşmayı 86 ülkeyle de yaptık, 30 Afrika, 18 Asya ülkesi de dâhil dolayısıyla bu standart bir çerçeve anlaşması. Yani, anlaşmanın 15’inci maddesi de zaten açıkça ifade ediyor: “Bu anlaşma herhangi bir ülkeye karşı değildir.” diye yani bu tabii, ne kadar geçerli olur, bazen farklı düşünme durumunuz olabilir ama böyle bir durumun burada olmadığını en azından ben teyit edebilirim.

Büyükelçiliğimizin geçici olarak yani daha doğrusu büyükelçilik değil de Büyükelçimizin geçici olarak başka bir ikamette belli bir süre kalması ülkedeki iç kargaşadan dolayı yani burada işte Hükûmete silah satışı yapıldı diye değil. Sonuçta bizim muhatap aldığımız Hükûmet, meşru bir hükûmet ve Türkiye’den çeşitli ülkelere yapılan silah satışları da az önce Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcimiz de söyledi; Türkiye’deki yasal mekanizma çerçevesinde ilgili bakanlıkların, kurumların görüşleri, onayları ve ihracat izinleri, ithalat izinleri çerçevesinde yapılıyor. Dolayısıyla, burada bizim çekineceğimiz bir şey yok. Birçok ülkede, dünyanın birçok coğrafyasına benzer şekilde savunma sanayisi ürünleri satıyor. Bizim tabii, dikkat ettiğimiz konulardan bir tanesi de son kullanıcı yani dolayısıyla silah satışı veya savunma sanayisi ürünleri satışında son kullanıcı konusunda hassasız ve bu, yaptığımız bütün satışları da Türkiye’deki mevcut yasal mekanizma çerçevesinde yapıyoruz.

Bu arada yine anlaşmaya ilişkin, bu anlaşmanın giriş bölümünde de vurgulanıyor “Bu anlaşma aynı zamanda BM şartına da uygun şekilde işletilecek.” diye.

Sanıyorum gündeme getirilen bütün konulara yanıt verdim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kapsamlı bir şekilde cevabınızı almış olduk, teşekkür ederiz.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE ETİYOPYA FEDERAL DEMOKRATİK
CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ ARASINDA ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 18 Ağustos 2021 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(2/4324) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, İstanbul Milletvekili Hasan Turan,

Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Gaziantep Milletvekili Derya Bakkak'ın özel sözcüler olarak atanması teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Gündemimizin 7'nci maddesine geçiyoruz.

7.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çad Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4438) ()*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Çad Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/4438) esas numaralı Kanun Teklifi 25 Nisan 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 29 Nisan 2022 tarihinde ise Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi yine sözü öncelikle Dışışleri Bakanlığına vermek istiyorum.

Faruk Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkürler.

Yine, bir askerî iş birliği çerçeve anlaşması üzerinde duruyoruz, bu defa Çad'la. Sahraaltı Afrika'da ilişkilerimizin giderek derinleştiği bir ülke Çad; 2013 ve 2014 yıllarında karşılıklı olarak büyükelçiliklerimizin açılmasıyla hem siyasi temaslar hem askerî temaslar hem ticari ilişkiler hızla arttı. Şu anda rakam çok yüksek olmasa bile Çad gibi bir ülkeyle aşağı yukarı 160 milyon dolarlık bir ticaret hacmine ulaşmış durumdayız.

İlişkilerimiz, özellikle askerî alanda da ilerleyecek gibi görünüyor çünkü bu bölgede, Sahraaltı bölgede Çad'ın güvenlik endişeleri var, bazı terör örgütlerine karşı yürütmüş olduğu operasyonlarda bizden destek almak istiyor. Biz de Çad'ın istikrarı, Çad ordusunun güçlenmesi için böyle bir çerçeve anlaşmasının yararlı olacağına inanıyoruz.

Çerçeve anlaşması, Şubat 2019'da Ankara'da imzalandı. Anlaşma, ikili askerî ilişkilere hukuki bir zemin sağlayacak; askerî eğitim ve öğretim, ortak tatbikatlara katılım, savunma sanayisi iş birliği, lojistik iş birliği, mesleki gelişim, bilgi ve tecrübe paylaşımını hedefliyor. Anlaşmanın onay süreci Çad tarafında tamamlanmış durumda, biz de Komisyonumuzun takdirine sunuyoruz bizdeki onay sürecini.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığının ekleyeceği bir şey var mı?

* (2/4438) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Yok efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Sayın Erozan, buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İzin verirseniz ben Millî Savunma Bakanlığına bir soru soracağım, aldığım cevaba göre devam edeceğim izninizle.

Acaba, Millî Savunma Bakanlığı yetkilileri benim Zambiya Anlaşması konusunda 13 Nisan 2022 tarihinde Genel Kurulda yaptığım konuşmadan, keza bu anlaşma konusunda 26 Mayıs 2022 tarihinde yine Genel Kurulda yaptığım konuşmadan bilgi sahibi midirler? Bu soruya cevabımı alayım, sonra devam edeceğim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Geçiş eğitimi meselesi miydi efendim?

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Deniz konuları.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Deniz konuları, deniz olmayan ülkelerle ilgili.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Bilgi sahibi misiniz?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Bilgi sahibiyiz, not aldık efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ben cevabınızı duymadım.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Bilgi sahibiyiz, hazırlıklarımızı yaptık.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, bilgi sahibi olduğunuzu beyan ettiniz.

Sayın Erozan, buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, şöyle bir izlenim ediniyorum: Bu tür anlaşmalar -maalesef benim gözlemim- kes-yapıştır metoduyla önümüze gelmiş. Büyük ihtimalle Zambiya'dan da evvel benzer bir anlaşma vardı. Bu Çad'ı da o kes ve yapıştırın bir tezahürü olarak ifade ediyorum. Şimdi, tabii ki Çad'da da deniz yok, deniz yoksa deniz haydutluğu da yok, liman da yok, limanlarla ilgili müşavirlik hizmeti de yok, deniz araçları da yok, deniz kuvvetleri arasında geçiş eğitimi de yok, liman ziyareti de yok. Şimdi, böyle bir anlaşmanın niye uyumu sağlanmıyor? Denizi olmayan bir ülkeye ilişkin bir metin hazırlanırken niye kesip yapıştırıp böyle -biraz üzümlük söylüyorum- gayriciddi bir tabloyu karşımızda buluyoruz? Şimdi ben buna muhalifim, şerhimi de koyacağım ama istirhamım, ileride böyle bir anlaşmanın, denizi olmayan bir ülkeyle ilgili deniz alanında iş birliğini öngören bir anlaşmanın yazılması dahi bana rahatsızlık veriyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaymakçı, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ederim.

Ben, eğer izin verirseniz değerli büyüğümün bu sorusuna Bakanlık koridorlarında bize anlattığı bir fikirayla cevap vermek istiyorum.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Tabii, tabii.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ederim.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Mutlaka yaramıştır.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Kesinlikle.

Ben Afganistan’da NATO kıdemli sivil temsilciliği görevinde çalıştım eski Meclis Başkanımız, Dışişleri Bakanımız Sayın Hikmet Çetin’le birlikte. O dönemde daha sonradan Dışişleri Bakanı olan bir Afganlı bize hikâyesini anlatmıştı. Tabii, biz zamanında Afganistan’a yardım da bulunmak istiyoruz ve Afganlılara diyoruz ki: “Arzu ederseniz Harp Akademilerine, bize 3 genç asker gönderin, biz bunları yetiştirelim.” Bizim beklentimiz 3 karacı gelir ve olsa olsa işte 2 karacı, 1 havacı; “Denizci gelmez.” düşüncesi var. Afganlılar 1 denizci de gönderiyorlar. Sonuçta bu kişi, denizci, daha sonra Dışişleri Bakanı olan zat, sürekli bu soruyla karşılaşır: “Ya, Afganistan’dan geliyorsun, deniz yok, giymişsin denizci üniformasını, ne yapacaksın yani niye boşuna eğitim alıyorsun?” diye. O da -Türkçesini de tabii dört yıl içinde geliştiriyor- diyor ki: Sonradan peydah olacak.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Amin.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Şimdi, şaka bir yana, tabii, Çad’ın denizi yok, başka ülkelerin de denizi yok.

Söylediğiniz konuyu biz gerçekten Millî Savunma Bakanlığımızla da ayrıntılı bir şekilde görüştük yani burada bir “copy paste” hatası yok, bu bir standart anlaşma ve denizi olmayan birçok ülke “İleride çeşitli bir şekilde lazım olabilir, örneğin bazı harekâtlara, bazı çalışmalara biz de şu anda elimizde olmasa da katılmak istiyoruz.” diyor, onlar da tutmak istiyor. Dolayısıyla, aynı zamanda, uluslararası hukuk gereği denizi olmayan ülkelerin denizdeki bazı hakları da var. Dolayısıyla, birçok ülke bunu tercih ediyor ve biz de bu konuda işin doğrusu bir sakınca görmüyoruz. Bu çerçevede, denizcilik alanındaki askerî yeteneklerimizi, tecrübemizi de bu ülkelerle paylaşma konusunda da bir sakınca görmüyoruz. Yani dolayısıyla burada bir unutma ya da kolaycılığa kaçıp bir “copy paste” sistemi yok.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Detaylıca bir açıklama oldu herhâlde. Sayın Bakan Yardımcımız bir büyükelçi, Sayın Erozan emekli bir büyükelçi, ben aranızda anlaştığınızı düşünüyorum bu kadar şeyin üzerine.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Emekli büyükelçi değilim artık ama bu izahat sonrasında...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – “Emekli büyükelçi”lik sıfatınızdan feragat mı ettiniz?

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Yok, yok, o anlamda değil. Söylemim emekli büyükelçi söylemi değil en azından ama ben şerhimi koyacağım yine her halükârda. İnşallah, iklim değişikliği sonucunda buzullar yeterince erir ve Çad’a deniz gelir; amin.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yani şimdi, bu tabii, böyle bir şey oldu ama -dediğim gibi- ben daha önce de söylemiştim Sayın Erozan yani Faruk Bey de dile getirdi “Kıdemli misiniz?” dedi. Dolayısıyla yani demek ki Dışişleri Bakanlığında bazı eğitimleri biraz daha artırmamız mı gerekiyor Faruk Bey yoksa önceki öğretmenler, tecrübeliler yeterince aktaramamış mı tecrübeyi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet, bu arada yani Çad’ın tabii büyük bir gölü de var, iç suları da var. Bu anlamda da yani her ne kadar deniz yetkileri, haklarıyla ilgisi olmasa da bu konudaki deneyimi paylaşmak istiyorlar.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Geçiş eğitimi yapmayın.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Ama geçiş eğitimi gölde de olabilir yani sonuçta kendileri için, hani illa bu uluslararası bir geçiş eğitimi olmak zorunda değil.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Faruk Bey, siz Komisyona anlatın. Sayın Erozan kabul etmeyebilir, biz kabul ediyoruz.

Buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Peki, sustum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Yani sonuçta gölde birkaç gemi, örneğin, kurtarma harekâtında destek isteyebilirler, bunun belki helikopter boyutu olabilir. Yani, dolayısıyla burada hani bir şey yok, bir ihmal yok, sadece bu standart bir metin ve bizden çok karşı taraf da bunu talep ediyor. Biz de bu konudaki deneyimlerimizi paylaşmak istiyoruz. Sonuçları, çerçevesi bu.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim Faruk Bey.

Verdiğiniz Afganistan örneği idi yanlış hatırlamıyorsam, o örnekte zaten gerekli şey açıklanmış oldu.

Milli Savunma Bakanlığının ekleyeceği bir şey var mı? Herhâlde yok değil mi?

Peki, teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Çoğunluk var.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Burada yok o işte, bu değil.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Çoğunluk da bizim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – O, son oylamada sorulur Sayın Erozan. Usulü şimdi bozmayalım, lütfen.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÇAD CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA ASKERÎ İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ NOTALARLA BİRLİKTE
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 27 Şubat 2019 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının “Notalar”la birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – 1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Burada işte o devreye giriyor Sayın Erozan.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/4438) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, İstanbul Milletvekili Hasan Turan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmelerini gerekmektedir.

Gündemin 8'inci maddesine geçiyoruz.

8.- *Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4512) (*)*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İle Özbekistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/4512) esas numaralı Kanun Teklifi 15 Nisan 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 27 Nisan 2022 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sayın Kaymakcı, söz sizde.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkürler Başkan.

* (2/4512) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Değerli üyeler, Özbekistan, ortak tarih, dil, inanç, kültür temelinde özel ilişkilere sahip olduğumuz kardeş bir ülke. 35 milyonluk dinamik bir nüfusu, zengin doğal kaynakları var. Özbekistan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke biziz. Taşkent'te ilk büyükelçiliği biz açma kıvraklığını gösterdik geçmişte. Bir dönem Özbekistan'la yaşanan soğukluk oldu ama özellikle son yıllarda çok sıcak, hızla artan bir ilişki içerisindeyiz. Ticaret hacmimiz 3,6 milyar dolara çıktı, geçen yıl yüzde 70'lik bir artış görüldü; hedefimiz en az 5 milyar dolar.

Özbekistan'la, hem ikili hem özellikle Türk Devletleri Teşkilatı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı gibi örgütler olmak üzere istişaremi, yakın çalışmamız devam ediyor. En son, Türk Devletleri Teşkilatı Dönem Başkanlığını Özbekistan'a devrettik -mart ayında- 29-30 Mart 2022 Taşkent'te gerçekleştirilen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 2'nci Toplantısı birçok anlaşmayı imzalamamıza da imkân sundu. Bu çerçevede, Askerî Çerçeve Anlaşması da imzalandı. Bu anlaşma, ikili askerî ilişkilerin hukuki zeminini oluşturacak, taraflar arasında savunma ve askerî iş birliği yeteneklerini artıracak.

Özbekistan'la yakın ilişkilerimiz ve özellikle Orta Asya coğrafyasında görülen bazı istikrarsızlıklar da son dönemde dikkate alınırsa bu anlaşmanın yüksek öncelikli olduğunu değerlendiriyoruz ve bir an önce onaylanmasını Komisyonumuzun ve yüce Meclisimizin takdirine sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Millî Savunma Bakanlığımızın ekleyeceği bir şey var mıdır?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUSTAFA YAVAŞ – Yok efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkürler.

Söz almak isteyen...

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Komisyon üyelerimizin anlayışına, sabrına sığınarak Sayın Bakan Yardımcısına bir konuyu sormak istiyorum.

Tabii, toplantı da uzadı ama merak ettiğim, en azından son durumu öğrenmek istediğim... Rusya ile Özbekistan ve o bölgedeki ülkeler arasındaki ilişkiler ne aşamada? Bir dönem yakındılar, bir dönem... Özellikle Ukrayna'nın işgali sonrasında -Özbekistan'ı spesifik soruyorum ama oradaki, Orta Asya'daki diğer ülkeler- bu ülkeler bir güvensizlik hissediyorlar mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Erozan'ın da bir talebi var, beraber değerlendirelim.

Buyurun Sayın Erozan.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim.

Ben bir soru soracağım, alacağım cevaba göre devam edeceğim. Özbekistan'la tarihî ilişkilerimizi nereden başlatıyoruz?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Kaymakçı, şimdi, iki soruyu da cevaplamak üzere buyurunuz lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkürler.

Tabii, bu konuda aslında, dürüst konuşmak gerekirse Sedat Bey'i ayrı bir oturuma davet etmek daha yararlı olur diye düşünüyorum; benim doğrudan görev alanımda değil.

Anlaşma üzerinde hazırlıklı geldim ancak tabii, hepimiz biliyoruz, Orta Asya coğrafyasında Sovyet tarihinden kalan belli bağlar var. Son otuz yıllık tarih dikkate alınırsa bizim bu coğrafyayla ilişkilerimiz belki başlangıçta istediğimiz yönde gelişmedi -belki bir ağabey-kardeş ilişkisiydi- ama sanıyorum, şu anda kardeşler ilişkisi olarak çok daha sağlam temellerle gelişiyor. Bu dönemde, geçiş sürecinde bu ülkelerin özellikle ulusal güvenlik kaygıları, zaman zaman Türkiye'yle ilişkilerinde mesafeli olmaya itti bu ülkeleri, özellikle, bazen "İslamcı" olarak gördükleri güvenlik anlayışlı yaklaşımlar ama son dönemde bu ülkelerin tamamıyla ilişkiler gayet iyi bence. Özbekistan, bu coğrafyada belki de ilişkilerimizi en gecikmeli olarak normale dönüştürdüğümüz, sıcaklaştırdığımız ülke diyebilirim. Sonuçta bu ülkelere hâlâ Rusya'nın belli bir etkisi var, bu coğrafyalarda gerek ekonomik gerek kültürel gerek ticaret anlayışı...

Bir de tabii şunu unutmamak lazım: Avrasya Ekonomik Komisyonu da var. Bazı Orta Asya ülkelerinin, daha doğrusu birçoğunun üyesi olduğu Avrasya Ekonomik Komisyonunun katı kuralları nedeniyle, örneğin Ekonomik İşbirliği Teşkilatında veya ikili ilişkilerimizde biz Orta Asya coğrafyasında ticaret, yatırım konusunda gerekli esnekliği göremiyoruz, hızlı adım atamıyorlar ama ilişkilerimizin doğru yolda olduğuna ben inanıyorum. Her geçen gün daha kural temelli, daha Batı standartlarına uyan ticaret, yatırım, askerî ilişki düzeyi gelişiyor diye düşünüyorum.

Tabii, burada, Sayın Erozan'ın sorusunu ben tam anlamadım eğer tarihî bir soru soruyorsa bunu ben tarihçilere bırakmayı tercih ediyorum ama yok Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra büyükelçiliğimizin açılması resmî tanımaysa bunun tarihi belli. Tabii ki Türkiye'nin, Türk medeniyetinin çok önemli taşları Semerkant'ta, Buhara'da bunlar var yani dolayısıyla ben bunu tarihî bir tartışma olarak görüyorum ve tarihçilere bırakmayı tercih ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Buyurun Sayın Erozan.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Ben Timurlenk'e gideceğim. Bugün Taşkent'e gidin, Özbekistan Timurlenk'le yatar, Timurlenk'le kalkar orada Lenin heykeli filan yok, her tarafta Timurlenk var. Bunu niye söylüyorum? O bölgenin en güçlü ülkesi orasıdır, hiç tartışmıyorum ama o coğrafyada rejimlerden kaynaklanan sebeplerle ordular değil iç güvenlik kuvvetleri hâkimdir. Yani Savunma Bakanlığı yazar, gerçek bir ordu var mı diye 3 defa düşünmeniz lazım; bir.

İki: Biz onlara Özbek Türkleri diyoruz onlar bize ne diyorlar? Timurlenk hâlâ yaşıyor onlara göre biz Anadolu Özbekleriyiz, şaka yapmıyorum. Ben iki sene görev yaptım orada. Şimdi, şuradan nereye gelmek istiyorum? Biraz evvel yine bunu başka şekilde tartıştık. Bu coğrafya bugüne kadar, Sovyetler Birliği yıkıldıktan sonra kendine göre belirli bir barış ve huzur yaşadı ama kıvılcımlar çıkmaya başladı. Bunu yakın bir tarihte Kırgızistan ve Tacikistan sınırında yaşadık. Şimdi, oraya da yapıyoruz, İHA/ SİHA orada da var. Şimdi, bu kıvılcımlı bölgelerde, hele Özbekistan gibi oranın abisi -bizim abiliğimizi bir tarafa bırakın, Özbeklere sorsanız oranın abisi onlar- o abinin yeteneklerinin belirli bir düzeye getirilmesi Türkiye-Özbekistan ilişkilerinin gereği olabilir ama bizim coğrafyanın bütünü olarak bir analiz yaparak bence ileride bu coğrafyaya alacağımız kararlar açısından farklı bir gözle bakmamızda fayda olduğunu düşünüyorum. Yoksa anlaşmaya muhalefetim yok ama bu analizin önümüzdeki dönemde elzem olacağını ben kayda geçirmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır. Teklifin geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA ASKERİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ.**

MADDE 1- (1) 29 Mart 2022 tarihinde Taşkent'te imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/4512) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankır'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Komisyon Raporu'na muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Gündemin 9'uncu maddesine geçiyoruz.

9.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3909) ()*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – (2/3909) esas numaralı Kanun Teklifi 28 Ekim 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 2 Kasım 2021 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

* (2/3909) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Şimdi, yine sözü ilk önce Dışişleri Bakanlığımıza vermek istiyorum.

Sayın Kaymakçı, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok teşekkür ederiz.

Değerli Başkan, saygıdeğer üyeler; Sierra Leone en az gelişmiş ülkelerden bir tanesi, ekonomisi daha çok madencilik ve demir cevherine dayalı. Okyanusa da kıyısı bulunan Sierra Leone’de balıkçılık sektörü gayrisafi milli hasılanın yüzde 10’u. Aslında bahsetmiş olduğum bu sektörlerde de Türk firmaları giderek varlık göstermeye başladı. Ülkenin çok ciddi bir elektrik ihtiyacı var ve özellikle firmalarımızdan güneş enerjisi konusunda yatırım bekleniyor. Ticari ilişkilerimiz giderek artıyor, Sierra Leone en son Kasım 2020’de Ankara’da büyükelçilik açtı, bu sayede ilişkilerimizin daha da kurumsal bir temelde yükseleceğine inanıyoruz. Ticari ilişkilerimiz 100 milyon dolar civarında. Türk firmaları özellikle inşaat sektöründe var olmaya başladı. Aynı zamanda, Sierra Leone’den ülkemize gelişler konusunda da vize başvuruları konusunda da talepler artıyor. Bu konuda, Türk Hava Yolları sefer sayısını 4’e çıkardı.

3 Kasım 2020 tarihinde dönemin Dışişleri Bakanı Nabeela Tunis’in ülkemize ziyareti vesilesiyle imzalandı bu anlaşma. Anlaşmayla, mükelleflerin aynı gelir üzerinden 2 devlette birden vergilendirilmesinin önlenmesi amaçlanmakta. 2 ülke vergi idareleri arasında vergi kayıp ve kaçakçılığının önlenmesi amaçlanmakta. Dolayısıyla aslında birçok ülkeyle imzaladığımız standart bir anlaşma. Bu anlaşmayla, firmalarımızın ve çalışanlarımızın Sierra Leone’deki ekonomik faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelirlerin güvence altına alınması söz konusu olacak ve olası bir çifte vergilendirme önlenecik ve özellikle altyapı, enerji, madencilik sektörlerinde firmalarımız daha rekabet eder bir konuma gelececek bu anlaşmanın sağladığı güvenceyle.

Daha önce de söylediğim gibi, Afrika Kıtası’nda şu ana kadar 13 ülkeyle benzer anlaşmayı imzalamış durumdayız. Sierra Leone bu anlaşmayı 31 Ocak 2022 tarihinde onaylamış durumda. Biz de söz konusu anlaşma için Komisyonumuzun ve yüce Meclisimizin takdirini bekliyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederiz.

Gelir İdaresi Başkanlığının ekleyeceği bir şey var mı acaba?

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Yoktur efendim, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederiz Mehmet Bey.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SIERRA LEONE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE
VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE VERGİ KAÇAKÇILIĞI İLE VERGİDEN
KAÇINMAYA ENGEL OLMA ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 3 Kasım 2020 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3909) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırır'nın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Gündemin 10'uncu ve son maddesine geçiyoruz.

10.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4691)^()*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – (2/4691) esas numaralı Kanun Teklifi 24 Ekim 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 1 Kasım 2022 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, yine sözü Dışişleri Bakanlığımıza vermek istiyorum.

Faruk Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Kongo Demokratik Cumhuriyeti'ne önceki anlaşma vesilesiyle değinmiştik, dolayısıyla değerli vaktinizi aynı hususları tekrar ederek kaybettirmek istemiyorum. Yine, bir önceki anlaşmamızda da çifte vergilendirmenin önlenmesi ve vergi kaçakçılığının engellenmesi konusuna da değinmiştik. Söylediğimiz gibi, bu, Afrika'da imzaladığımız 14'üncü anlaşma, 14 farklı ülkeyle. Eylül 2022 tarihinde Cumhurbaşkanı Felix Tshisekedi'nin Türkiye ziyareti sırasında imzalanan bir anlaşma. Yine, daha önce de söylediğimiz gibi, ikili ticari ekonomik ilişkilerimizi geliştireceğine,

* (2/4691) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

firmalarımızın ve firmalarda çalışanlarımızın gelirlerinin korunmasına ve çifte vergilendirilmelerinin önlenmesine katkı sağlayacak bir anlaşma. Özellikle, Kongo Demokratik Cumhuriyeti’nde tarım ve altyapı sektöründe firmalarımızın ve vatandaşlarımızın etkin olduğunu düşünürsek özellikle bu sektörde çalışan firmalarımız ve vatandaşlarımızın anlaşmadan yarar sağlayacağını ümit ediyoruz, takdir ve onayınıza sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederiz.

Gelir İdaresinin ekleyeceği bir konu var mıdır?

GELİR İDARESİ BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ARABACI – Yoktur Sayın Bakanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Evet, söz almak isteyen veya soru sormak isteyen vekilimiz yok.

Peki, teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ ARASINDA
GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE
VERGİ KAÇAKÇILIĞI İLE VERGİDEN KAÇINMAYA ENGEL OLMA ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 7 Eylül 2021 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/4691) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Komisyon Raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan’ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 16 Aralık 2022 Cuma günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Evet, Gelir İdaresi Başkanlığına teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaymakçı, sizi bir iki dakika daha tutacağız çünkü Sayın Güzelmansur'un anlaşmalar bittikten sonra son bir söz talebi vardı gündem dışı konularla ilgili.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, İtalya ile Türkiye yetkili makamlarınca sürücü belgelerinin tanınmasını amaçlayan anlaşmanın gündeme alınmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, Avrupa'da yaşayan bizim bir sürü öğrencimiz var ama İtalya, öğrencilerimizin en fazla olduğu bir ülke. Bununla ilgili, 5 Temmuzda İtalya ile Türkiye arasında İtalya yetkili makamlarınca tanzim edilmiş sürücü belgelerinin ikamet edilen diğer tarafın yetkili makamlarınca tanınması ve değiştirilmesine ilişkin usul ve esasların düzenlenmesini amaçlayan bir anlaşma imzalandı. Bu ne zamandı? 5 Temmuzda yani birkaç ay önce. 7 Aralıkta da bu anlaşma Komisyonumuza havale edildi Sayın Başkanım. İtalya'da öğrenim gören bir sürü öğrenci; onların kendileri, aileleri bana ulaşıyorlar ve bunların talepleri var. Bu konuda, ehliyet tanınmadığı için yaşadıkları sıkıntıları anlatıyorlar ve bu anlaşmanın Meclisten bir an önce geçerek yürürlüğe girmesini talep ediyorlar. Sayın Başkanım, zaten Komisyona havale edilmiş ama istedikleri ve söz konusu anlaşma yürürlüğe girmediği için İtalya'da büyük bir kitleye ulaşmış vatandaşlarımızın yaşadığı mağduriyeti anlatıyorlar.

Sayın Başkanım, siz de uygun görürseniz eğer, ek gündem olarak bunu gündeme alabilirsek... Şimdi alamazsak bile bir sonraki ilk Dışişleri Komisyonu toplantısında gündeme alınmasını talep ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Faruk Bey, sizde de bu anlaşmanın aciliyeti hakkında bir bilgi var mı? Bugün zaten alma imkânımız yok da...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Değerli Komisyon Başkanım, Değerli Vekilim; arzu ederseniz biz bu konuyu dönüşte hemen takip edelim. Böyle bir talebin de olduğunu söylediniz ve eğer Meclisimize iletilmediyse ilk fırsatta iletelim.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Yok, iletilmiş; ben size iletisini de çıkardım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bir saniye, Faruk Bey bir açıklamasını yapsın, ona göre şey yapalım.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – İletilmediyse en kısa zamanda iletilmesini sağlarız. Eğer, gündemin belirlenmesi konusunda Meclisteyse... O konuda biz her zaman gelip bilgi vermeye hazırız.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Sayın Güzelmansur, buyurun.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Sayın Başkanım, 7/12/2022'de -Meclisten de çıktısını aldım- bizim Komisyona iletilmiş ve şu an beklemede. İsterseniz ben bunun çıktısını size takdim edeyim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – İletmenize gerek yok, bizde var zaten; 7/12/2022 demek yani daha yeni gelmiş, beş gün olmuş.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Evet, beş gün ama dediğim gibi, öğrencilerimiz orada çok mağdur ve bu konuda sürekli ceza kesiliyor. Eğer o konu da bir an önce çıkarılırsa... En azından o mağduriyeti gidermiş olalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Güzelmansur, daha beş gün olmuş; merak etmeyin, biz hızlı çalışırız.

Evet, Sayın Büyükelçim, Sayın Bakan Yardımcım; Ömer Bey’le, Büyükelçimizle bir temas edip, hani oradaki durum neyse onun da bilgisini alıp hemen ona göre değerlendirmemizi yapalım; tabii ki vatandaşlarımızın mağduriyetinin olmaması gerekir.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Anlaşılmıştır.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Utku Bey, buyurun.

2.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer’in, vize başvurularında yaşanan sıkıntılarla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığının bilgi paylaşmasına ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkanım, eğer uygun görürseniz, Sayın Bakan Yardımcımız Faruk Bey de buradayken eğer elinde bu vize sıkıntısı, vize başvurularında sıkıntı yaşayan vatandaşlarımızın... Çünkü çözümü için uğraşıyorlardı, Sayın Bakan da söylüyordu, Sayın Bakan Yardımcısı da değişik vesilelerle bu Komisyona geldiğinde söylüyordu; yeni bilgi varsa... Çünkü size, bize iletilen talepler oluyor, biz onları aktarmaya çalışıyoruz vesaire. Ne durumda yani ne kadar başvuru var? Hangi ülkelerde sıkıntı var? Çözümü için neler yaptılar? İsterseniz “Şimdi uzadı.” diyorsak sonra da olabilir veya belki bizimle paylaşmak istediği kısa bir bilgi varsa biz de bu konuda bilgilенmiş oluruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Bu önemli bir konu ama şöyle bir öneride bulunsam: Faruk Bey, sizin de iki buçuk saat oldu, aşağıda da gündem devam ediyor. Şöyle yapalım: Dün zaten bizim Dışişleri Bakanımızla bir görüşmemiz oldu. Bakanımız Komisyonumuza zaten gelecek, uzun zamandır planladığımız fakat yoğun seyahat trafiğinden dolayı bir türlü bir araya getiremediğimiz işti. Ama Faruk Bey, eğer sizin için de uygunsa bunun öncesinde genel anlamda durumu değerlendiren bir bilgi notunu yazılı olarak iletebilirsiniz, biz onu Komisyon üyelerimizle paylaşırız veya...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Çok kısaca aktarabilirim de.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, o zaman vaktiniz varsa buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Bu konu...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bizim vaktimiz var.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Benim de vaktim var.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sizin durumunuz uyuyorsa buyurun.

3.- *Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen ifadelerine ilişkin açıklaması*

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Biz her zaman hizmetinize amadeyiz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – EStağfurullah.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Tabii, bu konuda bize de Sayın Bakanımıza da vekillerimizden sık sık sorular geliyor, biz de durumu anlatıyoruz. Ben size güncel durumu şöyle aktarayım: Şimdi, pandemi öncesinde özellikle vize sorunuyla karşılaştığımız ülkeler -yani buna “Batılı ülkeler” diyelim- Schengen ülkeleri artı ABD, Avusturalya, Yeni Zelanda; bunlar genelde vatandaşlarımızın gitmek istediği ve vize sorunuyla karşılaştığı ülkeler. Bu ülkelere vize başvuru sayısı kabaca 1 milyon civarındaydı. Pandemi döneminde vize başvuru sayısının 200 bin civarına düştüğünü anlıyoruz yani aşağı yukarı yüzde 20 düzeyine düştü. Bunun üzerine, birçok ülke -özellikle Batılı ülkeler- büyükelçiliklerinde, konsolosluklarında ve ülkelerinde de içişleri bakanlıklarında vize işlerine bakan personelleri ciddi bir şekilde azalttılar yani bu özellikle 2020 ve 2021 yıllarında oldu. Sonra 2022 yılına geldiğimizde şöyle bir sorunla karşılaştık: Ortalama 1 milyon olan ama 200 bine düşmüş vize başvuruları iki yıl beklediği için 2022 yılının başından itibaren aynı anda -yani elimde kesin rakam yok ama tahminen bulmaya çalıştığımız veya alt alta yazıp topladığımız zaman- tahmin ettiğimiz rakam aşağı yukarı 3,5 milyon oldu. Yani vize servislerini neredeyse yarı yarıya azaltmış ülkelere birden bire 3,5 milyon vize başvurusu yapılmış durumda. Bu konuda 3 defa Batı ülkelerinin büyükelçilerini toplantıya çağırdık, en son toplantıyı birkaç coğrafyayı da ilgilendirdiği için tüm bakan yardımcılarımızla birlikte yaptık, orada da konuştuk. Mesela, bazı büyükelçilikler bize şeyi kanıtladı yani verdikleri vize sayısının daha fazla olduğunu gösterdiler ve gerçekten de doğru. Yani şu anda yaşananlarda iki yıllık pandemi sonrası başvurunun 3,5 kat artması önemli nedenlerden bir tanesi. Tabii, bu başvurular artınca ve bir de başvuruların niteliği de artınca yani niteliği konusunda da sıkıntılar olunca ret oranları da yüksek ama bu ret oranları sadece bize mahsus bir şey değil, bütün Avrupa’daki ret oranıyla aşağı yukarı, ortalama aynı.

Şimdi, burada iki faktör daha var.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Faruk Bey, devam etmeden bir şey sorabilir miyim?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Şimdi, biz de görüyoruz, birçok yurt dışı ziyareti yaptığımız için şöyle konular gündeme gelebiliyor: Özellikle pandemi sonrası bahsettiğimiz Schengen ülkelerinde onların “civil servants” diye tabir ettiği yani memur olarak gördükleri, memur çalışanlar olarak gördükleri insanlardan çok ciddi bir işten çıkarma olduğunu ve işe dönmeme olduğunu dile getirdiler; bununla da karşılaşıyor musunuz bilmiyorum.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet, ben de aynısını söyleyecektim, şimdiki cümlem oydu. İşten çıkardıkları ve konsolosluk işleri yapan insanları şu anda tekrar işe alamıyorlar çünkü birçoku tazminatla ayrılmış durumda. Yani bunun benzer versiyonunu sizler de havalimanında yaşamışsınızdır; ben şahsen hayatımda ilk defa Brüksel Havalimanı’nda, en son bu pandemi sonrası gittiğim dönemde giriş ve çıkış noktası arasında üç buçuk saat yürüyerek vakit geçirdim. Burada kendilerinin bir personel yönetimi sorunu var, azaltılmış personel sorunu var ve yeni işe almak istedikleri personele de eğitim vermek zorundalar yani bizdeki gibi pratik değil. Biz, kendi

uygulamalarımızı anlattık. Örneğin, Türkiye'nin yılda 1,7 milyon vizeyi hangi pratiklikle verdiğini ve verilen vizelerin ne kadar sağlam temellere dayandığını, istenirse bunun yapılabileceğini gösterdik ama tabii, Batı ülkeleri bazen bizim kadar esnek davranamıyorlar.

Bir başka konu da Ukrayna konusu, bunu da dikkate almamız lazım, bunu bizzat biz de görüyoruz. Özellikle 24 Şubat tarihinden itibaren aşağı yukarı 7,5-8 milyon Ukraynalının çoğunluğunun Avrupa Birliği ülkelerine gitmesinin üzerine bu ülkelerin içişleri bakanlıkları, konsolosluk birimleri tamamen dikkati Ukraynalılara da verdi. Dolayısıyla, Türkiye'den yapılan vize başvurusu onlar için çok öncelikli bir konu değildi. Sadece Türkiye değil, başka ülkelerde de benzer sorunlar var. Dolayısıyla, hani burada bize karşı bir şey yok; ben bunu yaptığım 3 toplantıda da net bir şekilde gördüm. Artan çok ciddi bir vize başvurusu var ve her ne kadar kuyruklar uzadıysa da verilen vize sayısında da artış var yani onu söyleyeyim.

Peki, şu anda ne oluyor? Biz bu toplantılarda şunu sağladık: Birincisi, Türkiye'nin bu konuda yaptıklarını anlattık. Örneğin Hollanda, Almanya, Polonya, Türkiye'nin izlediği yöntemden yararlanacaklarını söylediler ve bunu da görüyoruz. Yani şu anda en fazla yığılma Almanya'da var; mesela Fransa'da bunu görmüyoruz, Polonya açıldı.

Bir de vize aracı firmalarından destek almaya karar verdiler. Yani bizde mesela bazı ülkelerde, örneğin, dosya oluşturmayı...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Faruk Bey, o aracı firmalarla ilgili de bazı şikâyetler geliyor zaman zaman. Özellikle son Polonya ziyaretinde orada belli birtakım kişilerin bunu suistimal ettiğiyle alakalı birtakım emareler gelmişti.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Sayın Başkanım, evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yani sizde de var mı bu bilgi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Bize de geliyor. Ben düzeltiyim söylediklerimi; ilk 2 toplantıya vize aracı firmalarını da ben davet ettim çünkü bütün iddiaları görmek, araştırmak üzere. Şimdi, başlangıçta vize firmaları şunu kabul ediyorlar: Özellikle elektronik randevularda bazı bilgisayar teknisyenleri farklı isimleri girerek randevuları kapatmış ve bunu satmaya kalkmış ama firmalar şu anda bunu önlemiş durumda yani bunu kabul ediyorlar ama onun dışındaki hani fiyatla ilgili veya işte, “Vize sırası satılıyor.” gibi şeyler bence artık geçerli değil. Yani ben tabii, onların avukatı değilim, bize gelen şikâyetleri biz de iletiyoruz onlara ama şu an itibarıyla böyle bir durum olduğunu sanmıyorum. Zaten topu topu 4 tane firma var yani bu kadar ülkeye bakan. Yani ülkelerin tabii kendi anlaşmaları işte, Almanlar tek bir firmayla gidiyor, başka bir firma 10-15 ülkeye birlikte bakıyor, bazılarının yine tek çalıştığı firmalar var. Biz onların yöneticileriyle de toplandık, vatandaşlarımızdan bize intikal eden konuları aktardık. Yani fiyat konusunda tabii, yapacak bir şey yok çünkü fiyat her yerde söz konusu ama hani özellikle randevu satışı iddiası şu anda artık yok yani.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ama olmuş, öyle mi?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bu şirketler... Çok pardon.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Geçmişte başlangıçta olmuş, evet. Yani bilgisayar firmaları özellikle –“hack”leme demeyeyim ama- bir program geliştirip örneğin, firma veya randevu başvurusunu almışlar ama bunu firma uyanır uyanmaz iptal edip şimdi, yeniden... Çünkü kontrol ediyor yani geleni, randevuyu ayarlayanı ve blok randevuya da izin vermiyor. Yani bir açıklıktan yararlanılmış başlangıçta ama şu anda önleniyor.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Faruk Bey, bu bahsettiğimiz aracı firmalar Türkiye’de ticaret sicili olan Türk firmaları değil mi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet, evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yani o zaman Türkiye’deki kanunlara tabi, denetlemesi de bizim tarafımızdan yapılıyor. Yani siz her şeyi görebiliyorsunuz bu durumda bir eksik var mı yok mu size gelen şikâyetler doğrultusunda. Diyorsunuz ya “Bazı şeylerle ilgili.”

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet, evet ama...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – O peki, tespit edilen, yapılan hatalarla ilgili hukuki işlem yapıldı mı onlarla ilgili?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Bizim açımızdan biz bir şey görmedik yani bizim...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yok, sizin açınızdan demiyorum da hani dediniz ya “Geçmişte bazı şeyler olmuş.” daha önce.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Yani bize tek ulaşan, randevuların bazı korsan programlar geliştirme...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ha, program, anladım, elektronik manipülasyon...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Tabii, tabii, elektronik olarak yani bir boşluğu kullanmışlar, firma da bunu düzeltmiş. Ha, bundan zarar gören birisi firmaya karşı dava açabilir mi, açabilir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – O başka, o vatandaşımızı...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Ama biz firmaları uyardık, dedik ki hani “Lütfen, hassas olun.” Ya, bu tür dedikodular... Ya, bize en fazla gelen şikâyet uzun süre bekliyoruz; ona yapacağımız bir şey yok çünkü büyükelçilikler bir dönem kota koymuştu. Mesela, Polonya normalde “500 başvuru al.” derken vize firmasına geçmişte, bir ara onu 150’ye indirmişti. Şimdi, kotayı kaldırdı yaptığımız görüşmelerden sonra.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ukrayna savaşının başladığı dönemde öyle bir şey yapmışlardı ilk başta oraya kaymak için.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Evet, yani bunları değiştirdiler. Bizim düzeltilmesini sağladığımız şeyleri sağladık ama vatandaşın hani bir hakkı yeniyorsa o konuda direkt firmayı...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Onu biz olmadı Ticaret Bakanımızla da bir konuşuruz da...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Kaç firma var Faruk Bey?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Sayın Güzelmansur, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Sayın Vekilimiz bir soru sordu. Bizim bildiğimiz, özellikle bu ülkelerle çalışan toplam 4 veya 5 firma.

1.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur’un, İtalya ile Türkiye yetkili makamlarınca sürücü belgelerinin tanınmasını amaçlayan anlaşmanın gündeme alınmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması (Devam)

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Evet, Sayın Bakanım, dediklerinizin bir kısmına katılıyorum ama bir kısmına kusura bakmayın katılmıyorum. Benim kendi oğlum -milletvekiliyim, iş adamıyım, 2 oğlum var- Almanya’ya vize başvurusunda bulundu, üç ay sonra sıra geldi ve reddedildi

Yavuz Selim Kıran'ı devreye sokmama rağmen Dışişleri konusunda. Sonra ben bunu siyasi malzeme olarak da kullanmadım, istersem kullanabilirdim ve itiraz edip bir daha başvurduk, tekrar reddedildi. Yani şimdi bir milletvekilinin oğlunun eğer vizesi reddediliyorsa...

İkincisi, biliyorsunuz Hatay nakliye sektöründe, lojistik sektöründe Türkiye'nin 2'nci filosuna sahip. Daha önce bir yıl verilen vizeler altı aya düşürüldü, şu an kırk beş güne. Şu an bir tır şoförüne vize veriliyor ama kırk beş günlük vize veriliyor ama daha önce bu bir yıldır, altı aydı. Şimdi, ne oluyor? Bu sefer şoför maliyetleri artmak zorunda kalmış oldu. Her kırk beş günde adam bir ay beklemek zorunda kalıyor. Hâlbuki vizeyi veriyorsun, ha kırk beş gün vermişsin ha altı ay vermişsin. Ben geçen İçişleri Bakanı geldiği zaman ona da sordum yani bu konuda demek ki biz kendimizi avutmamışız. Bize karşı "Bizim yapacak bir şeyimiz yok." dediğiniz zaman, o zaman biz sorunu tamamen yok etmiş oluyoruz yani öyle bir sorunu siz o zaman yokmuş gibi düşünüyorsunuz. Ben diyorum ki iki ay önce benim kendi öz oğluma Almanya vizeyi reddetti.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Sayın Kaymakçı...

3.- *Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakçı'nın, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakarözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)*

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Şimdi, tabii, şunu söylemek istiyorum: Belli bir dönemde turist vizelerini otomatik reddettiler yani zorunlu olmayan seyahat dışındaki hiçbir vize başvurusuna olumlu yaklaşmayacaklarını bütün büyükelçilikler söyledi pandemi döneminde. Eğer bu döneme denk geldiyse onu biliyorum.

İkincisi de...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Yeni, bu daha yeni; beş altı ay önce değil bir ay oldu.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Reddedilme nedenlerini söylediler mi acaba yani bir belge eksikliği veya başka bir şey?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bu kişisel konuyu isterseniz siz şey yapın burada kayıtlarda...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Yani ben onu konuşmak istemiyorum ama özellikle tır şoförleri...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Sayın Kaymakçı, siz genel şeylere, bize cevap verin Sayın Güzelmansur'un konusuyla ilgili özel de görüşebilirsiniz.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Benim gördüğüm şeyler bunlar, sonuçta yapmış olduğumuz toplantılardan çıkan veriler de bunlar.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Tır şoförleriyle ilgili peki...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Yani tır şoförleriyle ilgili de...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Vize süresiyle ilgili...

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Yani normalde gerekli belgeleri sunan ve hakikaten hani hukuka uygun çalışan firmalar üzerinden gelen sürücülerin biz vizesini uzun süreli aldığını biliyoruz ama onun dışında bize de geliyor bazı şikâyetler, UND'yle de konuşuyoruz. Mesela, UND sahip çıkmıyor bu tür durumlarda "Onların birçoğu işte, şoför adı altında vize almaya çalışıyor, bizim de işimizi zorlaştırıyor." diyorlar. Dolayısıyla, burada tabii, iyi bir mekanizmanın olması, hak edenlerin hak ettiği ölçüde vize almasını sağlamalı.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Buyurun Utku Bey.

2.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, vize başvurularında yaşanan sıkıntılarla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığının bilgi paylaşmasına ilişkin açıklaması (Devam)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, sorulmazsa eksik kalacak bir husus olduğu için yoksa şey...

Art arda bazı -ne diyelim, ülkeler diyelim, Avrupa'daki dost diye nitelediğimiz dost ülkeler diyeyim- ülkeler transit vize uygulamasına başladılar. Bu bence şu anda belki çok şey olmadı ama Fransa, İspanya vardı galiba sonra da Hollanda... Şimdi, şöyle, siz tabii ki az önce genel olarak şeyi yaptınız ama yani biraz şey hissettirmek gerekmiyor mu? Bunlar dostane şeyler değil yani transit vize istemek 3 ülke için de dostane değil. Bunun eğer şeyleri varsa... İşte, kaçaklar olduğunu tahmin ediyorum yani bunun bir gerekçesi var ama yani konuşulur, bu kaçak nasıl önlenecekse onu konuşmak lazım. Transit vize istemek demek az önce Sayın Güzelmansur'un yaşadığı, bizzat yaşadığı işin yüz binlerce vatandaşımız tarafından defalarca yaşanması demek. E, o kadar zor ki zaten siz söylüyorsunuz işte... Şimdi, 3,5 milyon gelmiş, transit vize istediğinizde siz, Hollanda, İspanya yani buna bir yarım -bilmiyorum, rakam ne, 300-500 bin, belki daha fazla- eklenecek... Yani biraz hissettirmiyor musunuz? Yani biz de bakıyoruz, tamam, turist gelsin, euro gelsin, doğru, ihtiyacımız var ama bir de bu işin yani “sizin alfabenin ‘a’sı” dediğimiz “mütekabiliyet” diye bir kelimeniz var. Ne zaman kullanacaksınız bunu? Yani hiç aranızda konuşuyor musunuz “Ya, biz bunu kullanalım mı kullanmayalım mı?” diye? Yani biraz açıkçası onur kırıcı noktaya geliyor ülkemiz açısından bu transite de vize istemek. Ya, olmayan işleri görüyoruz ve bu da örnek alınacak, her biri birbirini örnek alıyor. O yüzden bu konuda bir şey düşünüyor musunuz, konuştunuz mu bunu yapan ülkelerle?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun Faruk Bey.

3.- Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın, Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur ve Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in yaptıkları açıklamalarında geçen ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI BÜYÜKELÇİ FARUK KAYMAKCI – Yani bütün Batılı ülkelerle ikili istişarelerin en önemli gündem maddelerinden bir tanesi de bu. Yani aynı şekilde Sayın Bakanımız da muhataplarıyla yaptığı bütün görüşmelerde bunu söylüyor ama şu bir gerçek: Yani son dönemde bütün dünyada yasa dışı göçte bir artış var, bundan dolayı bazı ülkeler bize göre gereksiz önlemler aldı. Ha, bunlara karşılıklılık çerçevesinde yanıt verilebilir ama bunun bizim açımızdan bir anlamı olup olmadığını iyi görmemiz lazım. Ya, biz iş o noktaya varmadan, bu işin daha ileriye gitmeden çözülmesinden yanayız ve bunu her ortamda gündeme getirmeye devam ediyoruz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Faruk Kaymakcı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, teşekkür ediyorum.

Tabii toplantının içerisinde şey de olmuştu, Sayın Borrell’in de adı geçmişti; Sayın Cumhurbaşkanımızın, daha doğrusu Türkiye’nin Rusya’yla yakınlaşmasından kaygı duyduğunu... Öyle bir şey söylemişti değil mi Faruk Bey, ben yanlış mı biliyorum? Sayın Borrell demiş ya “Yakınlaşması kaygı veriyor bana.” mı, öyle bir şey demiş. Herhâlde Sayın Borrell genişlemeyi yanlış anlayıp üye ülkelerle ilgili bir tasarrufta bulunabileceği noktasında bir düşünceye mi girdi bilmiyorum ama bizim kiminle yakın kiminle uzak olacağımız Türkiye’nin kararıdır. Sayın Borrell öncelikle kendi Avrupa Birliği kurumunun yerine getirip getirmediği konularla alakalı bize bir bilgi versin. Anlaşma altına almış oldukları ve yapmakla ilgili sorumluluk altında oldukları başlıkları yerine getirsın ondan sonra kendisiyle konuşuruz.

Dedikten sonra ilave bir husus yok ise Dışişleri Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi Altıncı Yasama Yılı 4’üncü Toplantısı’nı kapatıyorum, Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum, yürütme temsilcilerimize özellikle hassaten sizin şahsınızda Faruk Bey teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 17.51

